

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΒΕΣΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 728 (ΦΥΛ. 12)

Σάββατο, 20 Μάρτη 1921

ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ....

είναι ο ποιητικώτατος τίτλος της νέας
λυρικής συλλογής που βγάζει
σε λίγες μέρες ο ποιητής

ΤΗΣ 'ΕΚΑΤΟΜΒΗΣ,,
και διαλεχτός συνεργάτης του Νουμά

ΑΘ. Γ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Την αποκλειστική κυκλοφορία και πώ-
ληση του νέου αυτού βιβλίου ανέλαβε

το **ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3

που δέχεται από τώρα παραγγελίες.

Οι «ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ.....» είναι
βιβλίο που θα διαβαστεί πολύ και
που θα κάμει έντύπωση.

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΔΡΧ. ΠΕΝΤΕ

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Άθριο, Κυριακή, θὰ μιλήσῃ στὴ Λέσχη τῆς Συντροφίας ὁ κ. Πέτρος Γλέζος, με θέμα «Σοσιαλισμός καὶ Δημοκρατισμός». Ἡ διάλεξι αὐτὴ θὰ εἶναι σὰ μιὰ ἀπάντησι ὁ ἕνα ἔγραψε ἡ «Ἐνωσι τῶν σοσιαλιστῶν φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν τῆς Ἑλλάδος», σὺν 20 φύλλο τοῦ «Νομῶν», καὶ θὰ γίνῃ, ὄχι πὰ στὸν αἶθρο τοῦ Θών, ἀλλὰ στὴν αἴθουσα τοῦ «Συλλόγου Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων» (Γ' Σεπτεμβρίου, 69).

Ἡ Β' δημόσια διάλεξι δὲ θὰ γίνῃ τὴν ἐρχόμενη Πέμπτη, ὅπως ἠλπίσατε, ἐξ αἰτίας τῆς γιορτῆς τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «ΜΟΥΣΙΚΗ» τοῦ κ. Ζ. Μακρῆ, ἐξαιολογώντας τὴν ὑποστήριξι τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, τέπωσε τελευταῖα δυὸ γλυκύτατες καντάδες τοῦ «Ἑλλῆνα τροβαδούρου Κλ. Τριανταφυλλίου: «Ἄν θροῦν ἀλήθεια...» καὶ «Φεγγαράκι».

Τὰ δυὸ χαριτωμένα αὐτὰ τραγουδάκια, ποὺ τραγουδεῖ ἡ κ. Μαρίκα Φιλιππίδη σὺν θέατρο Κοιτοπούλη κάθε βράδι, ἰ ἀρπάζε κιόλας ὁ λαὸς καὶ τὰ γάπῃ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Ἑλευθεροδάκη τέπωσε μιὰ ἀξιόλογη μελέτη τοῦ Ι. Νικολάου «Ἡ οὐγίλις — μιὰ κοινωνικὴ ἀσθένεια», μεταφρασμένη ἀπ' τὸ γαλλοῦ κ. Κ. Ν. Μολέα.

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Mercure de France (1 τοῦ Μάρτη 1921) Ντὲ Πουρταλές: Ἡθικὴ καὶ αἰσθητικὴ τοῦ Σενανκούρ. Βιελέ—Γκροφέν: Ἡ βασίλισσα Ὀζίβα. Πὼλ Ντυβιέ: Ὁ Ταϊλάντ στὰ Πυρηναια. (Ἐπιθεώρησι τοῦ δεκαπενθήμερου) κλπ.

—Revue Critique (10 τοῦ Μάρτη 1921). Πιέρ ντὲ Νολάκ: Ὁ Ρονσάρ ἀναγνώστης τοῦ Ὀμήρου. Ντὲ Μπὸς: Σημειώσεις γιὰ τὸ Ζοζέφ ντὲ Μαίστρ. Φρανσουά Ρενιέ: Τὸ ζήτημα τῶν κατοίκων τῆς Ἀλγερίας. Μωρίς ντὲ Πλεὺς: Ποιήματα. κλπ.

Βγῆκε καὶ πωλιέται

σ' ὄλα τὰ κιόσκια καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐπαρχιῶν

Ἡ «ΝΕΑ ΖΩΗ»

Δεκαπενθήμερο

Κομμουνιστικὸ

Περιοδικὸ

Τὸ φύλλο λεπτὰ 40

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Περ. Παπαχρ. Ἔχεις δίκιο, φίλε μου, μεγάλο δίκιο, καὶ

τὸ σφῆρι τοῦ κάκου δίχτυα κάνει, ἀπόφωσι εἰν πάρει τὸ φουστάνι!

Τὸ θέμα σου εἶναι περίφημο γι' ἄρθρο κοινωνικὸ. Μὰ γιὰ ποίημα, ὄχι καὶ τόσο. — κ. Τ. Μαλ. Ἡ «Ἐξόφωσι» καὶ ἡ «Βροχὴ» μήχανε στὸ φάκελλο τοῦ «Ναί». Τάλλα δυὸ στὸ καλάθι. — κ. Γ. Α. Βαρ. Ἀδύνατα, πολὺ ἀδύνατα καὶ στὴ σκέψῃ καὶ στὴ στιχογραφίᾳ. — κ. Ν. Ζακ. Φυσικά, μὰς κοροϊδεύεις στέλλοντάς μας στίχους σάν κ' αὐτοῦ:

Μήπως τὰ μάτια μου τὰ περιζῶναι
ἀτσάλι ἀπέραστο, τόσο σκληρό,
ὅπου ἡ ματιὰ σου δὲν τὰ ζυγώνει
καὶ φεύγει ἀπάνωθε τόσον καιρό;

Γιὰ πῆς μας, στὸ θεὸ σου, τόχατε ὄλοι οἱ Ἀθηνοῦριῶτες γι' εἰσάστε ἔτσι χωραταξήδες; — κ. Ἡλ. Γαμ. Ἡ καημένη ἡ Μαρία, τι σοῖκαμε καὶ τὴν κοκομεταχειρίζεσαι τόσο ἄγρια μὲ τέτοιους στίχους; — κ. Μάμβεφ. Τὸ «Μίσος» ναί. Τὸ ἄλλο, ὄχι. — κ. Δημ. Λερ. Λάβαμε τὴ «Δασκάλια». Θέν τὴ διαβάσουμε καὶ θα σοῦ ποῦμε. — κ. Κολ. Ὅχι πετυχημένο. — κ. Β. Ἀλμ. Πολὺ λιπητερό. — κ. Φελοῦρη. Ἡ καημένη ἡ κόρη ποῦ «μένει μόνη στὰ ἔρημα σκαλοπάτια» δὲν τὰ λέει καὶ τόσο καλά, πιστευέ μας — κ. Α. Δὲν ἀρκεῖ νῆχες τὸν Παλαμᾶ καὶ τὸ Μαρίλι «κάτου ὀπὸ τὸ προοικέφαλό σου». Πρέπει καὶ νὰν τοὺς διαβάζεις προσεχτικά, νὰν τοὺς μελετᾶς κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ θὰ συνειδέσεις νὰ γράφεις στίχους. Ὅ,τι μὰς ἐστεῖλες δὲν εἶναι οὔτε στίχοι, οὔτε πρόζα. Εἶναι κλοκουθόσπορος. — κ. Γερ. Κασ. Θὰ στείλουμε τὸ τραγούδι σου στὸν κ. Ψ. κ' εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ συγκινηθεῖ. — κ. Ἀλ Χρ Τὸ «Σ'» ἔταν φοιτητὴ ποῦ πέθανε ἀπὸ πείνα» δὲν εἶναι ἀσχημα γοαρμένο. Δὲν τὸ δημοσιεύουμε ὅμως, γιὰτὶ ἴσως νὰ μὴν πρέπει. — κ. Πέτρο «Δυ. Ὅχι καὶ τόσο πετυχημένη μίμησι δημοτικῶν τραγουδιῶν. κ. Ἡγ. Ὁ διαπρεπέτατος ποιητῆς καὶ δημοσιογράφος κ. Ν. Ὑκαρδίνης δὲν εἶναι Κριτικὸς προτενοσιάνος» εἶναι Σαμιώτης... καὶ δὲ συμμαζεύεται. — κ. Καρ Τζαβ. Κάτι λείπει ἀπὸ ὄλα, ἀλλοῦ πολὺ κ' ἄλλοῦ λίγο, κ' ἔτσι περιμένουμε ἄλλα, καλύτερα. — κ. Γ. Ἄποσ. Καλὸ καὶ τὸ δευτέρο. Μπήκε κ' αὐτὸ στὸ φάκελλο τοῦ «Ναί».

ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥΣ ΜΑΣ

Στὸ Παριζιάνικο περιοδικὸ «La vie des peuples» θὰ δημοσιεύει ὁ Ψυχάρης ταχτικά διβλοκισίεις. γιὰ ὄσα διβλία τοῦ στέλλονται. Ἀδιό, βέβαια, θὰ ὠφελήσῃ σημαντικὰ τὴ γιλολογία μας, ποὺ μέσο τοῦ Ψυχάρη, θὰ γίνῃ γνωστὴ στὴν Ἑὲρωπη. Οἱ λογιτέχνες μας λοιπὸν καὶ ποιητῆς μας ἄς στέλλουν τὰ διβλία τους στὴν ἀκόλουθη οὔσιασι!

Mr Jean Psichari
a Sénat

Palais de Luxembourg
Paris

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τοὺς συντρομητῆς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ποὺ καθυστεροῦνε τὴ συντρομὴ τους, νὰ μὰς τὴν ἐμβάσουν τὸ γληγορότερο, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε στὴ δυσάρεστη θέσι νὰ πάψουμε νὰ τοὺς στέλλουμε τὸ φύλλο.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ^α

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 20 Μάρτη 1921

ΑΡΙΘ. 728 (ΦΥΛ. 12)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΛΟ. ΚΥΡΙΑΣΗΣ: Στροφές.
ΨΥΧΑΡΗΣ: «Τὰ δὺὸ τριαντάφυλλα τοῦ Χάρου»
(συνέχεια).
ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ: Ἐπιγράμματα.
Κ. Κ.: ,
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ: Μελαγχολία.
Α. ΠΑΛΛΗΣ: Μπρουνσός (συνέχεια).

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Τὸ καφεενεδάκι ποὺ πεθαίνει.
ΚΛΕΒΡ. ΜΗΛΙΝΟΥ: Φεμινισμός καὶ Ἐκπαίδευση.
ΑΠΟ ΒΛΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΛΟΜΑΔΑ: Σένη φιλολογία.
— Μουσική.— Νέα βιβλία.— Ἐντα Περιοδικά.
— Χωρὶς γραμματόσημο.— Φοιτητ. Συντροφιά.
— Στους λογογράφους μας.

ΣΤΡΟΦΕΣ

XXI

Κλαγιάρα λιτά, κι ἀνήμπορη καὶ κίτρινοφυλλοθα,
στὴν ἀκροποταμιά·
Λαχτάρα ποὺ μὲ πότισες, τὴν ὥρα ποὺ περνοῦσα,
Γέρω ζωὴ καμιά.

Μόνο ἡ ψυχὴ μου στάθηκε, πουλί, στὰ κρόκλωνό σου,
τοῦ πόνου σου ἀδερφή,
Καὶ πίνοντας, ἀνάδινε, τὸ θεῖο παράπονό σου,
σὰν τραγουδιοῦ στροφή.

XXII

Τὸ δρόμο, ποὺ περῶσαμε, τὸν ἔξεχασα τὸ βράδι.
Κ' ἦρθεν ὁ χωρισμός,
κι ἀπ' τῆς χαρᾶς μου στράγγιξε τὸ λύγρο ἰάγιο λάδι.
Λάθρα, φωτιά ὁ καημός.

Τώρα ἡ ζωὴ κι ἂν ἄνοιξε καινούριο δρόμο ἐμπρός
μὰ πῶναι μου ἡ χαρά; (μου,
Ἦ μὴν ἡ Μοῖρα ἰδρύσασκε, νὰ χαίρεται, τοῦ κόσμου,
μονάχα μιά φροσά;...

XXIII

Στὴν ἄκρη θάναυ τὴν δογί, τὴ θλίψη ἀναμερίζω,
κι ἄς γίνεῖ θ,ιι θὰ γίνεῖ,
Μέσα σὺς μπόρες τῆς ζωῆς τὸ δρόμο ξεχωρίζω,
ποὺ πάει πρὸς τὴ γαλήνη.

Κι ἂν εἶναι γάρθρι ὁ θάνατος, νὰ φτάσει περιμένω,
σὰ μακρινὴ χαρά,
χειλιονάκι νὰ μὲ βρεῖ σὲ κλώνον ἀνθισμένο,
μ' ἄλάνοιχα γτερά.

XXIV

Σπιτάκι καλοσκοιωτο, μὲ τὴν κληματαριά σου,
ποὺ ἰσκιώνει τὴν σιλή,
χιλιάδες μὲ τὴν Ἄνοιξη πληθαίνουν στὰ κλαριά σου
οἱ μαγεμένοι σιλόι.

Κ' ἐγώ, ποὺ τῆς ζωούλας μου σὲ χαίρομαι κλονόακι,
κρυφὰ παρακαλῶ,
πῶς νὰ μποροῦσα νάκλεινα σὲ κάποιο τραγουδάκι
τὸν πιδ γλυκό σου σιλό.

XXV

Τὸ Μεσολόγγι ἀθάνατο, χιλιτραγουδημένο,
γιὰ μὲ διπλὴ χαρά,
μὲ τὴν τραγὴ τὴ δόξα του τὰ νιάτα μου, ποὺ δένω,
Κι ἂν μέσα στὰ νερά.

σαλεύει, Λιμνοθάλασσα, σὰν ἴσκιος καὶ ἀκόμα,
μὴν πείς πῶς εἶναι ἀφρός.
Κρυφὰ τὸ δάκρυο, ποτίσθηκε κι ἂν δὲν τὸ κλαίει τὸ
τὸ σιόγειωσε ὁ καιρός, (σιόμα.

XXVI

Ἦ! λυσοσκηνιγήματα μὲς σὶ ἀμμοχαλικιάκι
τῆς ἀκροθαλασσιᾶς.
Πῶς ὠμοιάζαν τῆς θάλασσας τὰ γαλιανὶ ματάκι,
Καρποὶ τῆς κερασιᾶς.

Ἐίπατε καὶ ἰαχέλι σου.—Σὰν πυρωμένη δοῦλα,
νὰ γράφει τὰ φιλιά.—
Κερά τῆς λιμνοθάλασσας, Μεσολογγιτοπούλα,
πύχες τὴ μαύρη ἐλιά... .

XXVII

Στόφ Ἄκ-Συμιό, σὸν πλάτανο, χοροί, τραγοῦδια,
ισαπράζια καὶ φλουριά, (γκάιδες,
Καίτε τὰ φυλλοκάρδια τους θαλασσινὲς νεράιδες,
γιὰ τὴν παλληκαριά.

Κι ὅπως λιγάει τάνοσθημα καὶ φλόγα κίσει τὸ βλέμμα,
καημός τῆς γειτονιάς, (μα,
Παλιό, Μεσολογγίτικο, ἔλεα νὰνθίζεις αἶμα
στὴ φλέβα τῆς γενιάς.

XXVIII

Τὰ γερατειά κι ἂν μοῦνοσαν τὴ μέση, μὰ δ'ἀπλώσω
τὸ χέρι μου γερό,
τὴν ἀσημιὰ τὴ δόξα σου κορμὶ νὰ σ' ἀρματώνω,
σὰν τὸν παλιὸν καιρό.

Μπαγγιο, τοῦ χάρου, σκιαζομαι μὴν πάω ἔαρμα-
καὶ κρῖμα μου σιπιδεῖ (τομμένος,
Σιόκαστρο ἐγὼ πῶς στάθηκα μονάχα ὁ ντροπισαμένος
κ' εἶχα ἔαρματωθεῖ.

XXIX

Γιὰ σοῦ, χαρά σου, πλάταρε, τῆς ρεματιᾶς δραγατῆ
κι ἀσίκη τῆς πικριᾶς.

Εἰκοσιδύο, λέω, νάμαστε σὸν ἴοκιο σου νομάτοι,
Κι ὅπως ὁ Μπαταριάς.

ἔκανε ὄλη τὴ νύκτι μας μὴν ὦρα νὰ ματώνει.

— τὰ κλάματα θροχές —

σὺ κλόνια σου γιεροσύριαν, ἢ κάθε μιά ἐν' ἀηδόνι,
εἰκοσιδύο ψυχές...

L

Σὰ σήμερα τὸν χάσαμε, "Ἄγιο του γὰν' τὸ χῶμα.

Μὴν κλαῖς, μορῆ Σταθός.

Τραγοῦδα του, ὠρὲ Μπάμπαινε, πῶχεις πιτυριπίλι
Κ' ἐγὼ θ' ἀρματωθῶ. (στόμι,

Τὴ χουσοκαρμαπίνα του σὶ 'Αἰ-λιὰ τὸ μετερίλι
νὰ σκουξῶ μιὰ φορὰ.

Νὰ γίνουν τὰ σαράντα του, καθὼς τοῦ νιοῦ τὰξίλει.
καὶ τοῦ παλληκαροῦ.

ΑΘ. Γ. ΚΥΡΙΑΣΗΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-7-

"Ἄς τὰχῆσομε ἀητιά, φίλε μου ἀγαπημένε, ὅς μι-
λήσομε πάλε γιὰ τὸ ποιημά σου — τὸ δικό μας, γιὰ
τὰθνάτο μας τὸ Τ ρ ι α ν τ ἰ ἄ φ υ λ λ ο , θὰ σοῦ
πῶ κάτι, δηλαδή πὼς θὰ προσπαθῆσω τὴ βδομάδα
τούτη νὰ πιάσω νὰ τάντιγράψω, γιὰ νὰ κάμω τονιά-
χιστο καὶ κάτι πὸν μοῦ ζήτησες, φῶς μου λατρεμέ-
το, νὰ τὸ κάμω. Ἐλπίζω πὼς ἅμα θαλθῶ στὴ δουλειά,
θὰ πάη γλήγορα, γλήγορα θὰ τελειώσω, ἀφοῦ θὰ τὸ
ζάμω μὲ τόση καὶ τόση ἀγάπη. Σὰ γτάσω μάλιστα σὸ
δέγτερο τὸ μέρος, θὰ τρέμω καὶ θὰ γράφω, γιὰτι
θλέπεις ἔχει μέου ὠραιότερες οὐράνιες, γιὰτι γεμά-
το εἶναι πόρους καὶ καμηούς κι ἀλάλητη γλέκα. Θὴ
φοδοῦμαι μήπως καὶ τὸ χέρι μου, μήπως ἢ πέτρω
μου ἢ ἴτωχῆ χαλάση κάθε λέξη πὸν θάντιγράψω,
μήπως ὁ σίγχος σου σὰν τὸ λουλούδι χάση τὸ θεῖο ἄ-
ρωμά του, περνώντας σὸ χερτὶ μου ἀπάνω. Καὶ σ-
νάμα θὰ μοῦ φαίνεται παράδεισος ἀκόμη μιὰ φορὰ νὰ
ζήσω σὸν κόσμο μέσα πὸν μᾶς ἔπλασε ἢ φαντασίω
σου ἢ ψυχολάστρω, στὴν ἀγάπη μας, σὸν πόνο μας
μέσα τὸν ἀταίριαχο, ἀφοῦ ἐμᾶς τοὺς δυὸ ἔβαλες σὸ
ποιημά σου, κ' ἔτσι, Κωστή μου, θὰ μερίζω τῆς ψυ-
χῆς σου τὴ μεροειὰ πὸν θὰ σμίγη μὲ τὴν ψυχὴ μου.
Ναί, γιὰτι προίκισες ἀλήθεια μὲ τὴν ψυχὴ μου, μὲ
τὴν καρδιά μου, μὲ τὰ λόγια μου, ὡς καὶ μὲ τὴ φω-
νή μου, ὡς καὶ μὲ τὸ ἔροισμό μου, τὴν περπατησιά
μου, τὰ κινήματά μου τὰ ἴδια, προίκισες τὴν καμηέ-
νη τὴν "Ὀλια τοῦ Τ ρ ι α ν τ ἰ ἄ φ υ λ λ ἰ ο ῦ σου.
Σ' ὄλα μὲ μοιάζει, σ' ὄλα λὲς κ' εἶμαι γς ἢ δέσνη-
χὴ σου, ἢ ἀπελιωμένη.

Μοῦ τὸ γράφεις κ' ἔχεις δικιο. Μόνο — καὶ εἴ-
ταρε φρεϊκό καὶ τὸ ποδομένο πὼς ἔτσι θὰ γίνη —
μόνο μ' ἔχεις τόσο πολὺ ὠραιομένη, ἀνεδαομένη τό-
σο ἀψηγιά, πὸν δὲν μπορῶ πιά νὰ γνωριστῶ ἀπατῆ
μου, κοιτάζοντας τὴν εἰκόνα μου, ἐξὸν πὸν καθ' ἑρετί-
ξει τὴν ἀγάπη μου καὶ τὸν πόνο μου. Καὶ μάλιστα.
οὐ θὲς νὰ ξαίρης, σ' ἀγαπῶ ἐγὼ περισσότερο ἀπ' ὅ τι
ἐκεῖνη ἀγαπᾷ ἔχει πάθος πὸν μεγάλο, ἔχει πὸν τρο-
μερὴ φλόγα ἢ ἀγάπη μου γιὰ σένα. Ἡ ἀγάπη μου,
ἄχ! εἶναι καὶ κάτι πὸν ἄγρια παρὰ ἐκεινής. Ἀλή-
θεια ὁμως πὼς γλώσσα σὸν κόσμο δὲν μπορεῖ νὰ
φανερῶση τὰ ὅσα ἐπάροχονε γιὰ σένα στὴν καρδιά
μου μέσα.

Τρέχω σὸν πρόγεμα. Τρεῖς φορὲς ὡς τώρα ἤρθε
ὁ δούλος νὰ μὲ φωνάξη. Γιὰ λίγη ὦρα καὶ πάλε γυ-

ρίζω πίσω. Δὲ θὰ βγῶ σήμερα. Θέλω νὰ εἶμαι ὄλη
κι ὄλη δική σου, ἢ ψυχὴ μου στὴν ψυχὴ σου μέσα, κ'
ἔτσι νὰ μ' ἔχης ὡς τὴ νύκτι βαθιά, τὴ νύκτι τὴν ὄ-
λοσκότεινη, τὴν ὀλοκακροιομένη τὴ νύκτι. Ἐπειδὴ
σ' ἀγαπῶ, Κωστή μου, σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἀγαπῶ. Ἄχ!
ἀγ-τὴ μου τὴ λεξούλα τὴ θεόγλυκη, δὲν ἀκούς ὡρες
ὡρες τί ἀγάλια, τί σιγανά πὸν σοῦ τὴν ψιθροῖζω,
δὲν ἀκούς, ὡρες ὡρες μὲ τί πάθος, μὲ τί λύσσα σοῦ
τὴ φωνάξω; Μ' ἀκούς, πὲς μου, μ' ἀκούς, εἶο πὸν
τὴν ψυχὴ μου πῆρες;

"Ἡ ὦρα τρεῖς καὶ τρία τέταρτα τὰπόγεμα. —
Κωστή, φίλε μου μοναδικέ, ἀγάπη μου, ἔχασα νὰ
σοῦ πῶ, σήμερα τὸ πρωτὶ, πὼς πέρασα νύκτι καλῆτε-
ρη. Καὶ τώρα τώρα, ἔστερις ἀπὸ τὸ γαγί, πάλε κοι-
μήθηκα λιγάκι. — Διάβασα, ξαναδιάβασα κι ἀκόμη
ξαναδιάβασα λαίμαργα κι ἀχόρταγα τὸ λατρεμένο σου
τὸ γράμμα καὶ ἀλάκαϊρη μου πιά διψίσιτκα, τί λέω;
ανίγηκα σὸν παράδεισο τῆς καιοσίηνς σου τῆς ἀπέ-
ραντης, σὸν οὐρανὸ τῆς ἀγάτης σου. "Ἄ! τώρα,
θλέπεις, δὲ ζῶ πιά μὲ ἄλλο τίποτα παρὰ μὲ τὰ γραμ-
ματά σου, ἔτσι, κροιολεχτικὰ, σὰν πὸν σοῦ τὸ γράφω.
Μάλιστα! Ὁ ἔπρος μου, τὸ γαρητό μου, τὸ στήριγ-
μά μου, ὁ ἀέρας πὸν ἀναπνέω, ἢ δόναμη πὸν μὲ κάνει
καὶ θαδίζω, ἀητιά εἶναι, ἀητιά εἶναι καὶ μόνο ἀητιά, εἶναι
οἱ οελίδες σου ἀητὲς οἱ οὐράνιες, οἱ μεθεστικὲς, πὸν
ζῶ γιὰ δάφτες κι ἀπὸ δάφτες πεθαίνω.

Ἀπόψε θὰ λάβω ἀκόμη γράμματα. Καὶ τὰ θέλω,
τὰ θέλω πάντα. Νὰ μοῦ τὰ λὲς ὄλα, ὄλα, ὄλα. Νὰ μοῦ
γράφης ὅ τι κάνεις, ὅ τι λὲς, ὅ τι οὐλλογιέσαι κάθε
σιτημῆ, κάθε ὦρα τῆς ἡμέρας. Μοῦ φαίνεται πὼς
δὲν ξαίρω ποτέ μου ἀκεϊά, ποτέ μου ὅσο θέλω, τί
γίνεσαι. Πὲς μου τί ὦρα συνηθίζετε καὶ σηκώνεστε
ἀπὸ τὸ τραπέζι τὸ μεσημέρι. Θαρρῶ καὶ μοῦ εἶπες
πὼς ἔστορα ἀπὸ τὸ γαγί κάθεστε πάντα λιγάκι σὸ
μικρὸ σου τὸ γραφεῖο, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Καὶ τὸ
βράδι, πὸν κάθεστε μὲ τὴ μάννα σου, οὐ σηκώνεστε;
Τί ὡρες συνηθίζεις κ' εἶσαι μόνος, ὀλομόναχος σὸ
γραφεῖο σου, πὸν τὸ λὲς κίόλας πὼς εἶναι δικό μας;
Θέλω νὰ ξαίρω πὸν καὶ σὲ τί μέρος πρέπει νὰ πη-
γαίνη ὁ νούς μου νὰ σὲ θροῖση πάντα καὶ πάντα.
Κωστή, ἄχ! ἀγάπα με, ἀγάπα με πάντα καὶ παντοῦ.
Ἐγὼ πιά δὲν μπορῶ ἀπὸ τὴν πολλὴ μου ἀγάπη καὶ
ποδάτω. — Φῶς μου, εἶμαι δέδαιη πὼς μ' ἀκουσες

πὸν οὐ παρακαλοῦσα καὶ πὸς δὲ λὲς τίποτα, μὴ τίποτα τῆς μητέρας ἀπ' ὅσα σοῦ γράγων ἄγιστό με νὰ πιστέω πὸς μοῦ τῶταξες κιόλας, πὸς μοῦ τόσκι-στημενες τὴν ὥρα τὴν ἴδια πὸν διαβάξεις ἀγίτες μοι ἐδῶ τις σελιδοῦλες. Κ' εἶποι μόνο θὰ μπορῶ σὰ γράμματά μου νὰ σοῦ γανερόνομαι ὅλη κατὰ πὸς εἶμαι, ὅλη μου μέσα γιὰ μέσα, νὰ σοῦ χέρομαι σὴν ψυχὴ σου, θὰ μὲ κατάλαβες πιὰ, ἐπειδὴ πρέπει τόσῳ νὰ σοῦ ξομολογηθῶ, πολλές φορές, ἀγὼ σοῦ ἔγραψα ὅλη μου τὴν καρδιά, ὅλο μου τὸ νοῦ κι ἀγὼ εἰπέμην τὸ γράμμα μου, μετανοοῦσα κ' ἐκλαίγω καὶ σὺλλο-γίζομαι πὸς καλύτερα θὰ εἶπαι νὰ σοῦ τἄλεγα, με-ρικὰ, σὺν εἴσομαι δῶ, πρὸς νὰ σοῦ τὰ γράγω, καὶ λυπόμαι πὸν δὲ σοῦ τὰ εἶχα γλυκοφιληθῆσαι τόσες στᾶφι.

Φῶς μου, τὸ ξαίρεις πὸς σὴν καρδιά μου — κ' ὑποθέτω σὴν καρδιά κάθε γυναικός, — ὑπάρχουνε ἑ-ροὰ καὶ κρήνη καταιόπια, πὸν δὲν πρέπει ματιὰ νὰ τᾶγγίξῃ. Καθὰ τὸ τίποτα δὲν εἶναι κι ὡστόσο γιὰ τὴν ψυχὴ πολὶ σιμιάουνε. Κάτι χωματιῆς πὸν μό-λις μπορεῖ κανεὶς νὰ τις ξεδιαλίσῃ. Ἄν εἶχα ποτὲ μου ἀγαπήσει ἄλλοτε ἀπὸ σένα, θὰ μνησκαγε ἀνάγ-ριχτα μέσα μου τὰ γυλοκάθια μου, δὲ θὰ τὰ κοί-ταξε κανένας, δὲ θὰ τὰ κοίταζε, δὲ θὰ τὰ ἐνομιάζο-μουνε οὔτε γῶ. Ἐοῦ, θέλω νὰ τὰ ξαίρης ὅλα ὅσα εἶ-ναι δικὰ μου, ὅλα νὰ τὰ διῆς. Ἐχω δῖγα πὸν μὲ καλεῖ νὰ σοῦ ἀνοίξω τὴν ψυχὴ μου, τὴν καρδιά μου καὶ τὸ νοῦ μου, γιὰ νὰ τὰ διαβάσῃς ὅλα μου, σὰ νὰ εἶπαι βιβλίον, γιὰ νὰ βλέπῃς ὅλη σου τὴ Μόρσο.

Πῶς, πὰ πὸς τὸ κατώθωσες νὰ γίνῃ τέτοιο θά-μα, νὰ σοῦ ἐμπιστένομαι τόσο, νὰ νιώθω ἀπέραντη ἀνάγκη νὰ σοῦ δίνω κάθε μέρα ὅ τι δικό μου ἔχω ; Σοῦ ὀρκίζομαι σὴν ζωὴ μου, Κωστή, πὸς σοῦ λέω πράματα πὸν δὲ θὰ τομποῦσα πρῶτα μήτε σὶν ἐμὲ πὸν νὰ τὰ ξομολογήσω, κάτι μουτικὰ πὸν μουτικὰ εἶ-ναι καὶ γιὰ μένα τὴν ἴδια. — Πές μου, πές μου, ἐοῦ πὸν ὅλα τὰ ξαίρεις, ἂν τέτοιο πρᾶμα ἔτεχε ποτὲς καὶ σὲ ἄλλους.

Ἐοῦ καὶ εἰκοσιπέντε. — Ἦθε ἡ Ἄννοιλα νὰ μὲ διῆ. Καλὸ παιδί κ' ἡ μόνη ἐδῶ ἡ καμμένη πὸν μπορῶ κάποιος νὰ πῶ καὶ δεῦ λόγια μαζί της, μὴ ἦθε ὅσο σοῦ ἔγραψα κι ἀναγκάστηκα νὰ διακόψω τὸ γράμμα μου. Κάθισε, πῆρε τᾶσι καὶ κατόπι ἔμεινε ἀκόμη. Κουθενιάσαμε λιγάκι — ἀχ! μόνο γιὰ τὴν ἀγάπη μου δὲ μιλῶ ποτὲς καὶ μὲ κανέναν — τὴν ἀ-γάπη μου, τὸ μόνο πὸν σὺλλογιόμηναι, ἀκόμη καὶ σὰ λέω ἄλλα. Τώρα μόλις ἔγραψε ἡ Ἄννοιλα. Μὲ ρώ-τησε τί γίνεσαι, καὶ μοῦ εἶπε καὶ νὰ σὲ χαιρετήσω. — Κατεβαίνω σὸ γὰρ. Γλήγορα πάλε ξανάρομαι καὶ πάλε τὰ λέμε, ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου ἐοῦ καὶ ζωὴ τῆς ζωῆς μου. Φιλῶ τὸ στόμα σου, τὰ μάτια σου γι-λῶ. Ἀχ!

Ὅχιτὸ καὶ τρία τέταρτα. — Κωστή μου, πρέπει νὰ σοῦ τὸ πῶ ἀμέσως, μὴν τύχη καὶ τὸ ξεράσω, πό-σο μὲ συνεπῆρε τὸ κεφάλαιο πὸν μέσα μοῦ ξεδιαλί-ζεις τοῦ Ἀριστοτέλη ἐκεῖνα ὅσα εἶπε γιὰ τὴ φίλια. Ποτὲς δὲν πιστέβω νὰ γράφτηκε τίποτις ὠραιότερο, πὸν καθύνοο, πὸν ἀληθινὸ γιὰ τὴ φίλια. Κι ἂς πὰ νὰ λένε, ἀπὸ τέτοιες σελλίδες, ἀπὸ τέτοια λόγια γίνε-ται πόσα ξαίρανε, πόσα νιώθαινε, τί ψυχοπονεοῖα πὸν τὴν εἶχανε, τὰ μεγάλα ἐκεῖνα τᾶθρωπᾶνια, πὸν λές.

Ποῦ νὰ τὸ γαντασιῶ ; Ἄπὸ τὴν παράδοσι τὰ ξαίρο-με τὰ βιβλία τους καὶ κατόπι σὺν τὰ βλέπομε πτω-μένα, τὰ περνοῦμε πὸς εἶναι μάθημα πάντα. Βλέπου-με τὸ βιβλίον δὲ βλέπομε τὸν ἄθροωπο. Ἀχ! θὰ πο-νοῦσαι καὶ θὰ κλαίγατε καὶ θὰ γαυροῦσαι καὶ κεί-νοι σὺν καὶ μᾶς. Ποιὸς πᾶει νὰ τὸ ξεκαλίῃ; Ποιὸς πᾶει νὰ κοιτάξῃ σὴν καρδιά τους μέσα καὶ σὴν ζωὴ τους, νὰ διῆ τὰ μάτια τους, σὰ διακρίζαινε, τὴν καρ-διά τους, σὺν ἀναστέναζε, τὸ πρόσωπό τους, σὺν τὸς παραδέχαινε ὁ καμῦς ; Ἦθελα, Κωστή μου, νὰ δια-βάσω ἀκόμη ὅσα ἔγραψε ὁ Ἀριστοτέλης γιὰ τὴ γι-λία, νὰ μᾶθω καὶ τἄλλα. Ἐγὼ τὸν εἶχα πὸς εἶπαι ξερόκαρδος, σοφός καὶ κατσοφιάρης. Ἐοῦ τόσῳ μοῦ δείχνεις πὸς εἶχες καὶ ψυχὴ. Γιὰ νὰ μιλῆσῃ ὁ-πως μίλησε ἀπάνω σὴν φίλια, πρέπει ἀγίτος ὁ ἄ-θροωπος νὰ εἶπαι ἄθροωπος στᾶλήθειαι, πρέπει νὰ ἡ-ξαισε ν' ἀγαπᾷ.

Ἐοῦ ὅλα μοῦ τὰ φωτίζεις. Ὅλα τὰ καταλαβαίνω σὰ μοῦ τὰ ξηγᾷς ἐοῦ. Μοῦ ἀνοιξες τὴν ὄρεξι τῶρα σὰ μοῦ γράφῃς καὶ τἄλλα πὸν λέει, θὰ τρελλαθῶ πιὰ γιὰ τὸ φίλο σου ὅλους διόλου. Τί νὰ σοῦ πῶ ; Τὸν Ἀριστοτέλη μ' ἔκαμες ἀμέσως νὰ τὸν ἀγαπήσω, γι-ατί δὲ γράφει κανεὶς τέτοιου πρᾶματι, σὰ δὲν τὰ νιώ-θει, καὶ γιὰ μένα, οἱ ὠραῖες, οἱ γίνες οἱ ψυχές, εἶ-ναι μόνες ἀξίες νὰ καταλάβουνε τί κρῖθει μέσα τῆς θεόγλυκο καὶ μουτικὸ ἀπτό πὸν τὸ λένε φίλια. Ὁ κα-θένας δὲν τὴν ξαίρει κ' εἶναι μάλιστα μερικοὶ πὸν δὲν μπορεῖ μήτε νὰ τὸ πᾶρῃ ὁ νοῦς τους τί θὰ πῆ γι-λία. Καὶ νὰ μὲ ρωτήσῃς, ἀπὸ καιρὸ ἔχω τὴν ἰδέα (γράφε μοι ἂν εἶναι ἢ δὲν εἶναι σωστή), πὸς εἶναι πολλὸ πιὸ σπάνιο, πολλὸ πιὸ δύσκολο νᾶπατήσῃ κανεὶς τὴν ἀληθινὴ τὴ φίλια, παρὰ τὴν ἀγάπη τὴν ἀληθινή. Δὲ μιλῶ γιὰ τὴν ἀγάπη τὴ δική μας, Κωστή μου. Ἡ δική μας ἡ ἀγάπη, Κωστή, ἔχω, βλέπεις, βαθιὰ μέσα μου τὴν πεποίθησι ριζωμένη πὸς εἶναι ἡ ἀγά-πη μας μοναδική, πὸς δὲ φάνηκε τέτοια σὶν κόσμο ποτὲς, καὶ πὸς ποτὲς κανένας δὲ θὰ τὴ νιώσῃ ὅπως τὴ νιώθουμε μεις οἱ δυὸ. Κι ἀγάπη, ψυχὴ μου, νὰ τὴν πῆς, ἀγάπη δὲν εἶναι. Τί νὰ εἶναι, τὸ λοιπὸ, μή-τε γῶ δὲ δύναμαι νὰ σοῦ τὸ πῶ. Ἐἴπαρε νὰ βροῦμε καμιά λέξη καινούργια, νὰ τῆς δώσομε ὄνομα πὸν τῆς ἀξίζει.

Ἀχ! Εἶναι κάτι οὐράνιο καὶ μεθυστικόν, πὸν μέσα του σπύρονε ὅλες οἱ ἀγάπες, ὅλες οἱ καινούργες. ὅ-λες οἱ φίλιες, ὅλα τὰ χάδια. Μοναχὴ τῆς σιμαζέ-βει καὶ κρατεῖ σὶν βάθος τῆς κάθε πόθο, κάθε στορ-γῆ, κάθε πάθος πὸν ἡ ἀθροῦπινη καρδιά εἶναι κωμο-μένη γιὰ νὰ νιώσῃ, κι ὅλα τους ἀγὰ σοῦ τᾶνεβάξει σὶν μεγαλιτέρο τους τὸ βαθιὸ, μὲ ὅλη τὴ δύναμή τους.

Ἀγαπιόμαστε μὲ τὴν τρέλα καὶ μὲ τὴ φωτιὰ πὸν ἀγαπιόυνται οἱ πιὸ ἐρωτευμένοι, πὸς κ' οἱ πῶ ξεγε-νιασμένοι ἀγαπιόμαστε σὺνᾶμα μὲ τὴν ἀπέραντη τρυφεράδα πὸν ἀγαπιόυνται ἀδερφ.ῆ κι ἀδερφός, γί-λοι καὶ φιληνάδες. Ἐχω γιὰ σένα τὸ σεδαομὸ, τὴ λατρεία, τὴν ἐβλάθεια πὸν θὰ εἶχα γιὰ τὸν πατέρα μου, καὶ μὲ τὴν ἴδια τὴν καρδιά νιώθω μέσα μου γιὰ σένα, Κωστή, ὅσα σὴν ψυχὴ τῆς τὴν τρυφερόν, τὴ γλυκειά, τὴν ἀνήσυχη, τὴ φλογισμένη, νιώθει γιὰ τὸ παιδί τῆς ἡ μάνα, ὅσα ἡ καλή σου ἡ μάνα, ἡ ὠραία σου ἡ μαννούλα ἔνωσε πάντα γιὰ σένα, Κωστή, ἀπὸ τὰ μικράτα σου ἀκόμη. Ἐχω ἀλλάγη ἀνάγκη νὰ μὲ χαδέβῃς, νὰ μὲ προσπατέβῃς, νὰ μοῦ δῖγῃς θάρρος,

καὶ θὰ ἤθελα πάλε καὶ γὰρ νὰ σὲ θυσίω σὴν ἀγκαλιά μου, νὰ σὲ χαδέβω, νὰ σὲ ριαντέβω, οὐ νὰ εἰσοῦνε κανένα παιδάκι, κανένα πλάσμα μικροῦτσιου, ἀνήμπορο καὶ λατρεμένο, Κωστή μου, Κωστή, μὴ ποῖός εἶσαι, δὲ μοῦ λές, γιὰ νὰ μοῦ ἀγάπης ἀγάπη τέτοια καὶ τόση σὺ σπλάγγρα, γιὰ νὰ μοῦ πάρης ὅ τι γ' ὀλίγωζε μυστικά σὴν καρδιά μου; Ἄχ! ἀγάπα με, ἀγάπα με τὸ ἴδιο καὶ σὺ, σὰ θέλεις νὰ ζήσω. Θέ μου! Θαρρῶ σὺ ἀλήθεια πὼς τὰγήσαμε μακριὰ τὰ Νικομάχεια τοῦ Ἀριστοτέλη.

Φῶς μου, ἀρχίζοντε τὰ νέθρα μου καὶ με ποιοῦνε, γιατί ἀργεῖ ἀπόψε πάρα πολὶ τὸ ταχυδρομεῖο, νὰ μοῦ ἔρθη. Ἄχ! φίλε μου, φίλε μου, τί ζωὴ, μὰ τί ζωὴ λές νὰ εἶναι ἡ δική μας, πὸν κρέμεται ἀπὸ ἓνα βαλόνι πὸν δὲ γτάνει, ἀπὸ ἓνα τραῖνο πὸν μπορεῖ νὰ κινυνέψη; Ἀγαπιούμαστε με τὸ παραπάνω, ἀγαπιούμαστε με δύναμη περίσσια κ' εἴμαστε πάρα πολὶ μακριὰ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον κ' ἡ δύστυχή μας ἡ ζωὴ πάει χαμένη, πάει πέρα γιὰ πέρα ἡ ζωὴ μας, δίχως ἐλπίδα. Ὁχ! γιατί νὰ μὴ μοῦ ἤθελε πὸν γοῦρος; Γιατί νὰ μὴ με πρόσομενες ὅπως σὲ πρόσομενα ἐγώ; Τώρα, βλέπεις, Κωστή μου, γιατίρεμὸ τὸ καλὸ μας δὲν ἔχει, δὲν ἔχει πιά κανένα γιατίρεμὸ γιὰ τίποτα, καὶ σὴν δέσκολη, σὴν τρομερὴ δέση ἔπου θροισκόμαστε, σὴν πλήξη μας καὶ σὴν καημὸ μας, ὅ τι κι ἂν κάμουμε, ἀγάπη μου καὶ φῶς μου, κακδομοῖός μου καὶ πονεμένε, δὲ γελᾷ, κι ἄλλο δὲ θὰ διοῦμε παρὰ θλίψη, ἀπελπισιὰ καὶ δάκρυα. — Κωστή μου, ἀκούς; Νά, χτυπήσανε εἶναι ἡ πόστα, Ἄχ! ἡ καρδιά μου πὼς πηδᾷ καὶ πὼς τὰ πρόσομενα τὰ γράμματά σου τὰ βλογημένα μου!

Ἡ ὥρα ἔντεκα καὶ δέκα τὸ βράδι. — Χίλιες καὶ χίλιες φορές τὸ διάβασα, τὸ ξαναδιάβασα, τὸ γράμμα σου. Τὰ γράμματά σου, Κωστή μου λατρεμένε, εἶναι ὠραῖα, εἶναι καλά, τὰ γράμματά σου μ' ἀπελπίζοντε καὶ με ξετρελαινοῦνε συνάμα. Πίνω κάθε λέξη καὶ πίνω μαζί με κάθε λέξη φαρμάκι καὶ χαρὰ. Ζωὴ καὶ θάνατο, θάνατός μου πὸν δὲ σ' ἔχω, ζωὴ μου πὸν σὲ διαβάζω. Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ καὶ δὲν μπορῶ πιά ὀλομόναξή μου, μακριὰ καθὼς εἶμαι ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου, ἀπὸ τὴν ζωὴ μου μακριὰ. Δὲ μοῦ γαίνονται νὰ εἴμουνε ποτέ μου ἀφανισμένη ψυχὴ καὶ οὐρα, ὅπως ἀγτὲς τίς μέρες. Καὶ νὰ μὴ σὲ βλέπω, καὶ νὰ μὴ σ' ἀκούω νὰ μοῦ λές κι ὄλο νὰ μοῦ ξαναλές πὼς μ' ἀγαπᾷς καὶ μ' ἀγαπᾷς, ἄχ! μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ σνηθίσω.

Κωστή μου, πές μου, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, πὼς, μὰ πὼς νὰ κάμω; Ποιεῖς ἐσὺ, μονάκριβό μου; Ὁχ! ναί, ποιεῖς τρομερά, τὸ ξαίρω, κι ὡσαύτοσ προέπει νὰ σὺλλογιστῆς πὼς ὁ πόνος ὁ δικός σου τίποτα δὲν εἶναι σὺ δικό μου προστά, τίποτα, Κωστή μου, ἀκούς; Ἐσένα, σὺ κἀναι τὰ σπλάγγρα σου ἡ ἀπελπισιὰ πὸν μ' ἀγαπᾷς καὶ πὸν δὲ μ' ἔχεις. Ἐγὼ ἀπ' ἀφ' ὅτου πεδαίνω, Ἐμένα ὅμως μοῦ τυχαίνει καὶ κάτι παραπάνω, ἔχω τὴ συνειδησὴ μου πὸν με τρώει καὶ πάλι με τρώει, σὸν σκουλήκι, ἔχω καημούς ἀγιάτρεφτους πὸν με σκοτώνουνε. Ἄχ! ἡ μάγνα σου ἡ δύστυχη, ὅσο κι ἂν τὴ λυποῦμαι, σ' ἔχει πλάγι της τουλάχιστο ἡ καημένη, σ' ἔχει κάθ' ὅσ' στιγμὴ καὶ στιγμὸν. Ἐγὼ, Κωστή μου, σὰν κλαίω, σὰν τὰ κλάματα λές καὶ μοῦ σπάνουνε τὰ στήθια μου, δὲν ἔχω τὴ φωνή σου νὰ με ἡονχάσω, μήτε τὸ χέρι σου νὰ με χαδέ-

ψη, μήτε τὰ λατρεμένα σου τὰ μάτια πὸν μιά τους ἀχιδιά γτάνει γιὰ νὰ ξεοκορπίω κάθε πόνο, γιὰ νὰ μοῦ δώση κάθε χαρὰ, γιὰ νὰ λιώση πιά ἡ ψυχὴ μου δλη.

Κωστή, ἂν ἀλήθεια με λεπᾶσαι, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, σπλαγγίσου με πιά, κι ἀγρὸς με, ἀγρὸς με νὰ πεθάνω. Ποιέ μου δὲν πῶφερα τόσο, σὺ τὸρκίζον-μα.

Πάω νὰ πλαγιάσω. Ἄβριο, λοιπόν, ἐσὺ, φῶς μου καὶ φῶς μου, ἄβριο τὰ ξαναλέμε. Τί κουρασμένη, τί ἀφανισμένη πὸν εἶμαι, νὰ ἤξαιρες! Ἄχ! νὰ μποροῦθα λιγάκι νὰ κοιμηθῶ τὴ νύχτα! Ἐλα, ὄχ! Ἐλα σὺννερό μου γιὰ νὰ μᾶθ' ὅση μιά σιγμοῦλα ἡ καρδιά μου, ἔλα νὰ με πάρης σὴν ἀγκαλιά σου καὶ νὰ με ναυνορπίσης καὶ νὰ με ἡονχάσης, γιατί με ὀρμαξε πιά ἡ ἀπελπισιὰ κ' ἡ ἀγάπη.

Κεριακή, ὦρα δύομισι τὰ πόγεμα. — Φίλε μου ἐσὺ χαδεμένε μου κι ἀγαπιτέ, ἄχ! νὰ ἤξαιρες με τί δύναμη ἀπὸ τὸ προῖ ὡς τὸ θράδι σ' ἀκολοῦθᾷ ὁ λογιόμος μου καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ξεκολληθῆ ἀπὸ κοντά σου, νὰ ἤξαιρες πόσο, μὰ πόσο σ' ἀγαπῶ. Ἦσια με τώρα, δλη τὴ μέρα, δὲν τὸ κατῆρα νὰ σοῦ γράψω ἀπὸ τὴ λέξη μου τὴ μεγάλη, ἀπὸ τὰ κλάματά μου. Λύπη, Κωστή μου, καὶ ἰδέψη καὶ πάντα λέψη, ἀφ' ὅτου ξαίρω καὶ τίποτα πιά δὲν προσμένω, δὲν ἐλπίζω ἀπὸ τὴ ζωὴ.

Χαιροελώντας θὰ τὴν ἀποχαιρετοῦσα, με χαρὰ μου καὶ με γλύκα πᾶσ' σφαλνοῦσα τὰ μάτια στεροῦν μου φροῦ.

Φῶς μου ποθητό, δὲν μπορῶ πιά νὰ ζήσω δίχως νὰ σὲ βλέπω, δὲν μπορῶ νὰ ζήσω δίχως ἐσάνα. Δὲν ἔπρεπε, ὄχι, δὲν ἔπρεπε με κανέναν τρόπο νὰ με κάμης νὰ σ' ἀγαπήσω τόσο. Ποιέ πάρα πολὶ κανέναν γάραπᾷ ἔσοι. Σοῦ τὸρκίζομαι, εἶναι κι ἀπὸ τὴ δύναμή μου πέρα, ἡ καημένη μου ἡ καρδιά δὲν τὸ σηκώνει. Θὰ τὸ διῆς πιά καὶ σὺ, ὅσο κι ἂν πολεμῶ. Κωστή μου, ὅση θέληση κι ἂν ἔχω, σὺ τέλος ἡ ἀγάπη μου ἀγτὴ θὰ με σκοτώσῃ.

Δὲν ξαίρεις, μονάκριβε, τί σνηρὰ πὸν μοῦ τυχαίνει νὰ σὺλλογιῶμαι τὸ θάνατο — καὶ πάντα με ἡονχία, πάντα ἡμερα καὶ τρομερά. Ποιές, ποτέ μου δὲ θὰ τὸ πιστεῖθα πὼς εἶτανε θιναντὸ τέτοιο πῶμα, ποτέ μου δὲ θὰ τὸ πιστεῖθα, καὶ νὰ μοῦ τὸλεγε κανένας, πὼς θὰ κατανησῶ μιά μέρα νὰ γωνᾶζω τὸ θάνατο μ' ὄλα τὰ δυνατὰ τῆς ψυχῆς μου. Ὁ Χάρος διόλου δὲ με τρομάζει. Φαντάζομαι τὸ Χάρο, δηλαδή, ὄχι ὅπως μᾶς τὸν παρασταίνουνε τὰ δημοτικά μας τὰ τραγοῦδια, μὰ σὰ νὰ εἶτανε κατέρας, σὰ νὰ εἶτανε κανένας θεὸς με σπλαγγικὴ καρδιά, κανένας θεὸς πύγκαιος, πὸν γέρνει σιγὰ σιγὰ τὸρκαῖο του τὸ κεφάλι, πὸν σὲ κοιτάζει καὶ πὸν τὰ μάτια του σὲ χαδέβοντε καὶ πὸν σοῦ λέει:

«Ἐλά, παιδί μου, ἔλα νὰποκοιμηθῆς σὴν ἀγκαλιά μου».

Ἄγγελος σωστός τῆς παρηγορίας καὶ τῆς εἰρήνης, ὅπως τὸν ἔχεις παραστημένο στοὺς διορρογίους σου ἐκείνους τοὺς σίγους πὸν μοῦ ἔστειλες. Κωστή, ἐγὼ θὰ ἤθελα σὴν ἀγκαλιά σου, ἀγάπη μου, νὰ ξεψυχίσω. Ἄχ! τί καλά πὸν θὰ εἴμουνε πλάγι σου, νὰ ἤξαιρες! Τόσο μ' ἀγαπᾷς, καὶ σ' ἀγαπῶ τόσο, πὸν εἶναι παραδέσιος ἀληθινός νὰ νιώθουμε πὼς εἴμαστε κοντὰ ὁ ἓνας σὸν ἄλλον, παραδέσιος νὰ νιώθω τὸ χᾶδι τὸ ρακωμένο τοῦ φιλιῶ σου. Τί νὰ

ζούμε, Ψηροαβρέ μου, και τί μᾶς γελᾷ ἡ ζωὴ, ἀποῦ δὲν μπορῶ νὰ σ' ἔχω ἐοένα ὅλες τίς σιγμοῦλες τῆς ζωῆς μου ;

Ἡ ὥρα ἔξη τὸ βράδι, κατόπι ἀπὸ τὸν περιπατο στήν κορφοῦλα. — Θυμᾶσαι, μονάκριβέ μου, λαιμεμένη μου, θυμᾶσαι ; Θυμᾶσαι τῆ θραδείᾳ ποὺ κατεβαίναμε κ' οἱ δύο μας ἀπὸ τὴν κορφοῦλα μας ἐδῶ τὴν πλαρινή ; Φαλόγεμο φεγγάρι περὲννε τὰ βουτὰ γύρω γύρω. Ἀπέραντη σὺν τὸν οὐρανό, ἀπέραντη σὺν τὴν πλάση, μέου μας νιώθαμε τὴν ἀγάπην καὶ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ δὲν εἶχε τὴν ἀχιτιά της. Ἰὲ μιλοῦσαμε. Ποῦ νὰ θροθοῦνε τὰ λόγια ; Πῆρ' μόνο ἀπὸ τὸν κόρφο μου ἓνα κίτρινο τριαντάφυλλο, ποὺ τὸ εἶχα μάσει τὸ πρῶτ', και σοῦ τῶδωσα. Κορτοσιτάθηρες, τὸ γίληρες και μοῦ εἶπες : — «Μὲ τὸ τριαντάφυλλο σου, Μύρρω μου, τοῦτο, θέλω νὰ θάρῶ».

Ἄχ ! Κωστή, Κωστή μου, Κωστή, τὸ λόγο σου δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξεχάσω. Πόσες φορὲς τονὲ θυμήθηκα κ' ἔσπασα στὰ κλάματα ! Και πάλε μοῦ ξαναῆθε στὸ ροῖ, διαβάζοντας ἓνα γράμμα σου, ἔπον, ἔσως και νὰ μὴν τάλημονήσες, μοῦ μιλοῦσες γιὰ τὸ θάνατό σου, μέρες και μέρες μοῦ πλάκωσε τὰ στήθια πλήξη ἀλάλητη και τὰ δάκρυα τὰ πιὸ πικρὰ μοῦ κατακλιόουσα ἀπὸ τὰ μάτια. Και σήμερα, ποὺ ἀνέβηκα στὸ κορφοῦλο, ὁ ἴδιος ὁ καημός μοῦ τρώει τὴν καρδιά μου. Ἀλήθεια πὼς ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ μοῦ τὸ εἶπες, ποτὲς ἀπὸ τὴν νυχτὴν δὲν ἔσθισε ὀλίγελα ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος ὁ λόγος, ἡ σπαραχτικὴ ἐκεῖνη μου ἰδέα, πὼς μπορεῖς και οὐ νὰ πεθάνης. Συχνὰ σὺλλογιόουμαι και λέω με τὸ νοῦ μου πὼς ἂν τίχη νὰ πεθάνω γλήγορα. Ὑστερις ἀπὸ τὸ θάνατό μου θάκοιλονθήσῃ τὸ ἓνα, θάκοιλονθήσῃ τ' ἄλλο, και τὸ και τὸ. Ἐνα θράδι, τὴν τὴν τελερταῖα, τὸ θάνατο τὸ δικό σου στοχαζόουνε. Φαντάστηκα πὼς εἶσινε πολλὸ πρῶστος και πὼς ἄξασα μοῦ φέρονε τελέγραμματα, πὼς ψυχομαχῆς και νάρθῶ. Μήτε ἡ μάννα μου μήτε τίποτα στὸν κόσμο δὲ θὰ με βαστοῦσε. Ἀμέσως θάφεθγα. — Φτάνω στὴ Βενετιά, τραβῶ ἀπὸ τὸ σταθμὸ ἴσια ἴσια με τὴ Ζουέκκα και τί βλέπω ; ἄχ ! τύχη μου και γορᾶ μου ! εἶσαι ζωντανὸς ἀκόμη. Μὲ γνωρίζεις, μοῦ κουβεντιάζεις, με φιλεῖς κ' ἡ ψυχὴ σου θγαίνει ἴττες στὴν ἀγκαλιά μου. Ἡ νύχτα πλακόνει και ζητῶ τῆς κητέρας σου, ποῦ σὲ μάννα μου τὴν ἀγαπῶ, τὴν παρακαλῶ νὰ μοῦ κάμη τὴν στερεὴν τὴ χάρη, νὰ μ' ἀγῆσῃ μαζί σου μοναχὴ γιὰ τὴν στερεὴν τὴ νύχτα ποῦ σ' ἔχω. Κλειδωνόουσατε στὸν καμαράκι σου τὰγαπημένο, εἶναι ὁ γάμος μας, εἶναι ἡ πρώτη μας νυχτιὰ τῆς ἀγάπης, και σὺν τὴ νύχτη, Κωστή μου, βάζω ἄπορο μεταξωτὸ φουοτάκι. Ἐπειτα πλαγιάζω σιμά, σιμά σου, ὄχ ! ἐὸν ἀγάπην μου μοναδική ! Κ' εἶται θὰ περοῦσα μὴν ἀλάκαιρη νυχτιὰ στὴν ἀγκαλιά σου, σφιχτοδεμένη, σμιγμένη μαζί σου, θὰ γυρῶδα στὰ μάτια σου μέσα τὰ σθησμένα τὴν ἀχιτιά τὴ λαμπρὴ τῆς ματιᾶς σου, ἴθι σὲ φώναζα, θὰ σοῦ ἔλεγα τὰ πιὸ γλυκὰ τὰ ὀνόματα, θὰ προσπαδοῦσα νὰ σὲ ζεστάνω με τὰ πιὸ φλογισμένα μου τὰ φιλιὰ, νὰ σοῦ μπᾶσω στὰ χεῖλια σου τὰ νεκρωμένα τὴν ἀνάσα μου και τὴν ψυχὴ μου. . . .

Και, τέτοια νύχτα κάδουμαι κὶ ονειροβόουμαι, Κωστή μου. Νύχτα θανατερή, εἶται δὲν εἶσαι ; Και τὸ πρῶτ' θὰ με θρόσκανε πλάγι σου πεθαμένη. Δὲν τὸ πιστεύεις ; — Ἄχ ! τὰ φτωχὰ, τὰ καημένα τὰ πεσιδιά ποῦ εἶμασθε κ' οἱ δύο μας, ἀφοῦ μᾶς ἀπαρηθή-

κε ἡ μείρα ὡς και τὴν στερεὴν τὴν παρηγοριά ποῦ τὴν ἔχουνε δλα τὰ ταῖρια τὰ δυστυχιομένα !

Ἐοῦ, βλέπεις, δὲν μπορεῖς, δὲ γίνεται, δὲν πρέπει νὰ πεθάνης. Ἐυέτα, ἡ ζωὴ μου εἶναι ἀνώφελο πρᾶμα και κανενὸς δὲ χρησιμοποιέθει. Γιατί με καταδικάζεις νὰ τὴν τραβῶ ἡ σκατεμένη, νὰ μὴν τὴν ξεφορτωθῶ τέτοια κακορρίζτικὴ ζωὴ ; Γιατί δὲ με λυπάσαι, ἄχ ! ἐὸν ποῦ τόσο μ' ἀγαπᾷς ; — Ὁ θάνατός μου, βλέπεις, κανένας δὲ θὰ πείραζε, δὲ θὰ εἶτανε ζημία γιὰ κανέναν. Θὰ μ' ἔκλαιγες, ἐὸν ποῦ σ' ἀγάπησα τόσο, θὰ μ' ἔκλαιγες ὡς τὴν στερεὴν σου τὴν ὥρα, θὰ θὰ ζούσες, ἀφοῦ, προτοῦ νὰ πεθάνω, θὰ σὲ παρακαλοῦσα, θὰ σὲ ἰκέτεθα νὰ ζήσης κ' εἶται βαστώοντας τὸ λόγο σου, ἐὸν ἴθι μοῦ ἔδειχες τὴν ἀγάπην τὴν μεγαλήτερην. Βέβαια ! Οἱ δικοί μου, με τὸ θάνατό μου, θὰ γλυτώνανε τὸ κάτω κάτω και θάνασοῖνασθε τὸχω μάλιστα γιὰ σίγουρο πὼς εἶται θὰ τοῦς γλέτωνω κὶ ἀπὸ κάμποσες ἐγνοιες.

Ἄγγελέ μου, φαίρεις τί μοῦ εἶπε ἡ μάννα μου τ' ἄλλο θράδι ; Τῆς ἔλεγα ἴσια ἴσια πὼς, ψυχὴ και σόακα, ἐνωθθα τὸν ἑσπτό μου ἀφτὲς τίς μέρες τόσο ἀχαμνὰ, ποῦ εἶμινε ἀξία, γιὰ νὰ γλυτώσω, νὰ κάμω τὰδύνατα θανάτα. — Και τί φαντάζεσαι πὼς μοῦ ἀποκρίθηκε ἡ μάννα ;

« Ἄν εἶναι, λέει, παιδάκι μου, δπως λές, ἂν ἔφτασες σὲ τέτοια κατάντια, καλήτερα θὰ κάμης νὰ πεθάνης ».

Και σὲ δεβαιώνω, Κωστή μου, πὼς ἡ μάννα εἶχε δίκιο.

Ἡ ὥρα ἐννιὰ και πέντε τὸ βράδι. — Κωστή μου, πόσο, μὰ πόσο θὰ τὸ ποδοῦσα γιὰ μιὰ σιγμὴ, μιὰ μονάχα, ν' ἀκουμπήσω στὴν πλάτη σου ἀπάνω τὸ κεφάλι μου ! Πόσο θὰ ἤθελα νὰ σ' ἔχω πλάγι μου, νὰ σ' ἀγγίξω, νὰ νιώσω πὼς στ' ἀλήθεια εἶσαι κοντὰ μου, νὰ νιώσω κάτι ποῦ νὰ εἶναι δικό σου, νὰ πιάσω τὸ χέρι σου, τὰ δάχτυλά σου, τὰ μαλλιά σου ! Ὅχ ! τὸ φιλή σου, ὄχ ! τὰ χάρδια σου ποῦ γιὰ δάφια πεθαίνω. Τί ἔκαμες, τί ἔκαμες, φίλε μου δού, γιὰ νὰ σ' ἀγαπήσω τόσο πολί, και πὼς δὲ με λυπήθηρες παραπάνω ; Ἀπὸ τὴν ὥρα τὴν πρῶτη, Κωστή μου, τὴν καρδιά μου σοῦ χάρισσα δλη. Γιατί νὰ με κάμης με τὸ φιλή σου ; Μὴν παραπονίεσαι, μὴ με κατηγορῆς, ποῦ δὲν τὸ φταῖω ἂν πεθάνω. Ἡ ψυχὴ μου ἀλάκαιρη σὲ φωνάζει, δλη σου ἡ Μύρρω ἀπελειομένα σὲ θέλει, ἀπελειομένα σὲ ἀναγορέθει. Ἄχ ! μὰ πὼς δὲν ἔρχουσαι, ἀφοῦ μ' ἀγαπᾷς ; Μήπως και δὲν τὴν ἀκούς τὴ φωνὴν μου τὴν δυστυχιομένην ; Ἐλα, ἔλα, Κωστή, ἂν ἀλήθεια μ' ἀγαπᾷς, δπως τὸ λές, ἂ μ' ἀγαπᾷς δπως ἐγὼ σ' ἀγαπῶ. Ἐλα και γιὰ μιὰ μέρα, γιὰ μιὰ ὥρα, ἔλα νὰ γίνης δικὸς μου, δική σου, δλη μου δική σου νὰ γίνω και ἔξ πεθάνουμε κατόπι. Ἐχεις δίκιο, Κωστή μου, καλὰ τὸ λές πὼς τοῦ κάκου πολεμοῦμε, πὼς πρέπει στὸ τέλος ἡ ἀγάπην μας νὰ μᾶς οκοιάσῃ, ἐπειδὴ κ' εἶναι μεγάλη πάρα πολί, πάρα παλὴς ὁ πόθος μας κὶ ὁ καημός μας. Ὁ θάνατός εἶναι τὸ μόνο ποῦ μᾶς ἀπομνήσκει κὶ ἄλλο δὲ βλέπω στὸν κόσμο γιὰ μᾶς. Τί θάπογίνουμε ; τί ἄλλο νὰ κάμουμε παρὰ νὰ πεθάνουμε ; Τί νὰ κάμω ἡ ταλαίπωρη ἐγὼ ; Τί νὰ κάμω, Κωστή μου ; Πὲς μου τὸ δού, σὺν τὸ φαίσης, κοιτάξε νὰ βρῆς τίποτα, δ τι κὶ ἂν εἶναι, νὰ μᾶς γλυτώσης. Ἐγὼ δὲν μπορῶ πιά, σοῦ τῶρμίζουμαι, μοῦ σάθηκε τὸ θάρρος κ' ἡ δύναμη. Ἐγὼ στὸν κόσμο πιά ἓνα μονάχα γυρῶδα, νὰ σὲ

διῶ μὰ στερογὴ φορὰ καὶ νὰ πεθάνω. Τέτοια θάτανε γιὰ τὴν κακόμοιρή μου τὴν καρδιά τὴν καταπονεμένη, τὴν ερωποδασανισμένη μου τὴν καρδιά, τέτοια ἢ μεγαλύτερη ἐφτυχία, ἴσως τοῦ ζώῃς μου τὸ πῶς γλυκὸ, σὴν ἀγκαλιά σου νὰ ξηπνήσω. Θάτανε ἄλλως τὸ ἐφύχημα πάρα πολὺ, σὲ θεβαιώνω, καὶ τέτοια χαρὰ δὲν εἶναι γιὰ τὰ μένα καμωμένη. Νὰ πεθάνω, νὰ πεθάνω, νὰ πεθάνω! Δὲ τὸ ξαίρεις μὲ τί πόθο τὴ συλλογιῶμαι τὴν αἰώνια τὴν ἡσυχασιά.

Ἀγάπη μου, ἀχ! ἐσὺ, ψυχὴ μου, ἀχ! θρησκῶς μου καὶ ζήση μου, πὲς μου, πὲς μου το πῶς μ' ἀγαπᾷς ὅπως καὶ γὼ σ' ἀγαπῶ.

Εἶναι ὄρες ποὺ τὸ νιώθω, ποὺ τὸ ξαίρω, κ' εἶναι ὄρες πάλε ποὺ μοῦ φαίνεται σὰν ἀδύνατο, γιὰ τὸ νιώθω τὴν ἀγάπη μου ἀπέραντη, γιὰ τὸ λέω πὼς τίποτα στὸν κόσμο, μήτε ἡ ἀγάπη σου ἀκόμη, δὲν μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὸ βαθμὸ τῆς δικῆς μου.

Ὅχι! τί ἔρωτα, τί πόθο, τί λυγτάρα μοῦ ἔχεις στὶ στήθια μου ἀναμμένα! Καὶ νὰ ἤθελες τώρα νὰ σβήσης τὴν πυρκαϊὰ ποὺ μοῦ καίει τὴν ψυχὴ, μήτε σὺ ὁ ἴδιος δὲ θὰ πὸ κατώρθωνες. Σώπα, Κωστή μου, καὶ μὴ μὲ μαλλώνῃς, ἀγινέ με ἀχ! ποὺ καὶ ποὺ νὰ σὲ συλλογιῶμαι καὶ νὰ λιώνω. Κάποιες, σὰ δὲν εἶμαι καλὴ μήτε νὰ κονήσω, μήτε νὰ γράψω, μήτε δῶω νὰ θῶ, κάθουμαι σὴν καρτέγια μου ἡσυχῇ, ἀσάλεφτι, σὲ θυμοῦμαι, θαρρῶ πὼς σὲ βλέπω, μοῦ φαίνεται πὼς ἀγγέλοι μὲ παίρνουνε στουὺς οὐρανοὺς καὶ πὼς ἡ ψυχὴ μου μέσα μου ἄξαφνα λιώνει. Δὲν καταλαβαίνω τί μοῦ γίνεται, μὰ δὲν μπορῶ νὰ σηκωθῶ, δύναμη δὲν ἔχω νὰ παλαίψω μὲ τὸ ὄμμα, γιὰ τὸ σὰ ὄμμα μὲ τραβᾷ. Μοῦ εἶναι τέτοιος παράδεισος, νὰ ἤξαιρες! Παράδεισος ποὺ μεθᾷς καὶ ποὺ χάνεσαι. Μοῦ λὲς πὼς τέτοιες ὄρες μποροῦνε κάποτε καὶ νὰ σκοτισθῶνε. Τόσο τὸ καλῆτερο, φῶς μου. Ὅχι! ἤφησέ με νὰ πεθάνω γιὰ τὴν ἀγάπη ποὺ σοῦ ἔχω, ἀφοῦ τὸ θέλησες νὰ σ' ἀγαπῶ μὲ δύναμη τόση. Δὲ θὰ πῆς τουλάχιστο κατόπι πὼς ὑπάργει τίποτις στὸν κόσμο ποὺ νὰ μοῦ εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου.

Τί λῆρη, Κωστή μου, ποὺ τὴν ἔχω ἀπόψε, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Καὶ σὲ πικραίνω καὶ σένα, φτωχὸ μου, λατομένο μου ποπλί, Κάλλια νὰ πάω νὰ πλαγιάσω. "Ἐλα εὐὸ νὰ μὲ θῆς σ' ἰδιότητά μου." Ἐλα, ἔλα, ἔλα, ὄχι! ἔλα, κατὰ πὼς εἶσαι, κατὰ πὼς θέλεις, δὲν πειράζει πὼς θὰ σὲ διῶ, φτάνει νὰ σὲ βλέπω καὶ νὰ σὲ νιώθω. Τὸ φιλή σου, θέλω τὸ φιλή σου, τὸ γυρέβω καὶ λαχταρῶ νὰ σοῦ δώσω τὰ φιλιὰ μου ἔλα. Θέλω τὰ φιλιὰ μου νὰ σὲ τριγυρίζουνε, νὰ σὲ καίνε, νὰ σὲ μεθοῦνε.

Καλὴ νύχτα, Κωστή μου. ἄβριο τὸ λοιπόν, ἄβριο. πανάκριθὲ μου, φίλε μου, ἀδέσφρι μου, ἀγάπη μου μοναδική, ἀγάπη μου εὐὸ ἀπέραντη καὶ κωλή- ἄβριο, ἀχ! ἐσὺ ποὺ σὲ διάλεξε ἡ καρδιά μου, εὐὸ ἀρραβωνιστικὴ τῆς ψυχῆς μου.

Κωστή, ἀγινέ με νὰ γοῦλω ἀκόμη τὸ κομμωτῆ ἀσπλο χαρτί ποὺ μοῦ ἀπόμεινε, νὰ τελειώσω τὸ κατεβατό. Ἀγινέ με νὰ σοῦ τὸ πῶ ἀκόμη πὼς σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἀγαπῶ. Μὲ κατάλαβες; "Ὅσο ἀγόστια σοῦ τὸ λέω, τόσο ἀγόστια ποδοῦ καὶ νὰ τὰκούσω. Πὲς μου; καλέ μου, μ' ἀγαπᾷς ἀλήθεια ὅσο καὶ γὼ σ' ἀγαπῶ — μ' ἀγαπᾷς ἀλήθεια περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πρῶμα στὸν κόσμο; Ἀραγεθὲ θὰ μοῦ τὸ πῆς, ἀγγελέ μου, σὶν γράμμα σου τὰδριαντό;

Νά, πάρε, μὰ πάρε στὸ χαρτί μου ἀπὸ ἀπάνω,

πάρε τὰ χεῖλια μου καὶ τὴν ψυχὴ μου καὶ τὴν ἀγάπη μου ὅλη καὶ ὅλη μου τὴ ζωή, πάρε με ἀλάκαιοι, Κωστή μου.

Δευτέρα, ἡ ὥρα δεκάμισι τὸ πρωτ.— Φίλε μου, τί νύχτα, τί νύχτα τρομερή! Ἀχ, καμμένη μου, ἀν ἤξαιρες τὸ πόσο πονῶ, δὲν ξαίρω τί θὰ γινόσουνε ὁ ἴδιος. Κάλλια νὰ μὴν τὸ ξαίρης. Ἐγὼ πιά δὲ γίνεται, ἢ θὰ πεθάνω ἢ θὰ τραλαβῶ.

Κωστή μου, Κωστή, ἔχεις δικιο, χίλιες καὶ χίλιες φορὲς δικιο· εἶναι βάσανο, εἶναι μαρτύριο νὰ γὰπᾷ κανεὶς εἶσι, μαρτύριο καὶ φράκη. Φίλε μου, εἶναι κάτι ποὺ σὲ καταστρέφει, ποὺ σὲ ἀφανίζει, ποὺ ἐλλίπει καὶ ἀνάσα δὲ σοῦ ἀφίνει. Φοβερό! Καὶ πονεῖς ψυχὴ καὶ σάρκα, ὀλος σου πονεῖς.

(Ακοιουθεῖ)

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Οἱ γλωσσαμύντορες

Εἰς τὸ τάλαν Ὑπουργεῖον τὸ λεγόμενον: Παιδείας, γλαῖξ τις κρῶζει συγκυλοῦσα τὴν σοφίην ἐπιτροπήν, καὶ προσέροχονται μὲ μένος ἠτιμολόξου ἀναθείας, Μιχαλόπουλος, Γαρδικας, καὶ ἄλλοι δίχως ἐντροπήν.

Εἰν' ἐκεῖ Πανᾶς προσέσων. Αζαγονόκαρδος. Γιοιάντσης, δυσορῶντες μετὰ φράξης τὴν τῶν μαλλιαρῶν γενέτην. Εἰν' ἐκεῖ ὁ Μαργαρίτης, ὁ Ζηροῖον καὶ ὁ Βάσης, μὲ τὸν ὀλοικον γραφέα τοῦ «Ευφροῦ» Καλαπαλάκη.

Εἰν' ἐκεῖ ὁ Μιστριώτης, εἰν' ὁ Σκιᾶς, ὠκίπους ἠθά- (των,

Σακελλάρης, Ἐξαορόπουλος καὶ Λεβίδης ἐνταυτῶν, καὶ τὴν χεῖρα τοῦ Ζαῖμη ὁ Χαντζίδακας λαμβάνων, τὸν ἀσπάζεται, θαρρῶει κ' ἐκφωρεῖ... «Εὐχαριστῶ».

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Στὴ διάλεξη τοῦ Σενόκουλου

Εἶχες δὲν εἶχες τόσες καὶ πάλι μετὰ σὴ μέση, Γρηγόρη, τὸ χ ε ρ ὀ γ ρ α η ο καὶ ἄς μὴν εἶχε θέση. Καὶ δὸς του εἶπες μαλλιαρὸς πὼς εἶσαι γιὰ τὰ μάτια Κ' ἐμεῖς κακὰ χερῶ—γραῖα, κ' εὐὸ κακὰ δευῖα.

Στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας

Νέα πάλι συζήτηση. Τὸ Ὑπουργεῖο καίγεται: Χ ε ι ρ ο ὕ ρ γ ο ς πρέπει ἢ χ ε ι ρ ο υ ρ γ ὀ ς ὁ (Θοδωρῆς νὰ λέγεται.

Μὰ ὁ Σωτηράκης παρεμβῆς τοὺς ἔκοψε σὴ μέση, κ' εἶπε τὸν τόνον παρενθῆς πὼς θὰ... τὸν μεταθέσει!

....Κριτικὴ καὶ....Ποίηση.

Τὰ «Λυρικὰ» εἶναι βάσανο καὶ «Τ' Ἀπλὰ Λόγια» (ζάλη, κ' οἱ «Ὑμνοι»), Πήγα Γκόλη μου, παραξενιὰ μεγάλη, Καὶ «Τὰ τραγούδια τοῦ νηριοῦ»; Σοφία μὲ τὸ δρόμι, Τούτα μονάχα ὁ Θεὸς... τραγούδια νὰ τὰ κάμει!

Α. Κ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 Έκδοτής και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυκοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΑΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα	δρ.	25	τό χρόνο.
		13	τό εξάμηνο.
		7	τό τρίμηνο.
Γιά την Αγγλία και Αίγυπτο	£	1	τό χρόνο.
	£	0,10	τό εξάμηνο
Γιά την Αμερική	\$	5	τό χρόνο
	\$	3	τό εξάμηνο

Και γιά τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΟ Ύπουργείο της Παιδείας, θέλοντας να υπακούσει στην καλή επιθυμία που γεννήσανε στον κόσμο οι δασκαλικές κυντριλιές στη μέση της σχολικής χρονιάς, θεώρησε καλό να δημοσιεύσει σε διβλίο διάκερη την περίφημη έκθεση της επιτροπής γιά τη γλώσσα των διβλίων του δημοτικού σχολείου. Νόμισε το Ύπουργείο πως μπορούσε μ' αυτό τον τρόπο να κάνει να ξεχαστεί το τρομερό σκάνταλο των μεταβολών, που παραλέσανε τη μέση και τη δημοτική εκπαίδευση, μόνο και μόνο γιά να ικανοποιηθεί το παμφάγο κόμμα. Αμφισβόλλουμε αν το Ύπουργείο πέτυχε το σκοπό του. Κι όχι μόνο τη φριχτή επιτύπωση της κοινής γνώμης δεν μπόρεσε να διασκεδάσει, μα ούτε κανένα καινούριο επίχειρημα ή πολυέλιδη έκθεση της επιτροπής μπόρεσε να παρουσιάσει γιά να μιάς πείσει πως τα παιδιά μας στο δημοτικό σχολείο πρέπει να ανατρέφονται με τη γλώσσα του κ. Λεβίδη ή του κ. Σκια. Η έκθεση, με όλη την προσοπάθειά της και τη ουκοφαντική διάθεση, άλλο δεν καταφέρνει παρά να αποδείξει άλλη μιιά φορά την επιστημονική γύμνια των καθαρευουσιάνων, που μη έχοντας επιχειρήματα να παρουσιάσουν, προσπαθούν με ουκοφαντίες και διαστρεφές και με την εκμετάλλευση της ανόμοιότητας του λαού, να δημιουργήσουν μόνο ένα σκόπιμο θόρυβο. Γιατί, ως το μάθει ή επιτροπή, ως το μάθει το πανελλήνιο. Το γλωσσικό ζήτημα από την επιστημονική του μεριά είναι πιά λυμένο. Ό,τι και να καταστρώσει σε έκθεσες και σε εφημερίδες ο Σκιάς, ο Χατζιδάκης και τα διάφορα κοπέλια τους, δε θα είναι παρά αναμιασθήματα παλιών επιχειρημάτων, που αποδειχτήκανε πιά πως δεν αξίζοντε τίποτα. Το ζήτημα είναι λυμένο και κερδοσμένο. Δουλειά μόνο χρειάζεται τώρα γιά να μπόρεσει να νιώσει κι ο λαός ο παραπλανημένος που εί-

ναι το σφέρο του ώστε να μην έχει πιά ανάγκη να του διαφετεύουνε τη γλώσσα του ούτε οι Σκιάδες, ούτε οι διάφοροι λαϊκοί σύλλογοι των επιστημάτων.

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ πως τώρα με την άνοιξη ένας σωρός καινούρια περιοδικά ετοιμάζονται να ιδούνε το φως. Με το καλό να κοπιόσουνε. Μα θέ θέλαμε να ρωτήσουμε. Ποιά ανάγκη έχουνται τα καινούρια περιοδικά να ικανοποιήσουνε; Εμείς νομίζουμε πως τα περιοδικά που έχουμε είναι αρκετά γιά να υποβοηθήσουνε τη λίγη φιλολογική κίνηση που υπάρχει στον τόπο μας. Τα άλλα δε θα είναι παρά ικανοποίηση φιλολογικών φιλοδοξιών, που νομίζοντε τον εαυτό τους παραγκωνισμένο, ή επιδίωξη εμπορικού κέρδους με το μέσο της φιλολογίας. Πού είναι τα λογοτεχνικά στελέχη γιά να κατατίσουνε τα επιτελεία τους τα καινούρια περιοδικά; Οι παλιοί είναι, έξδν από λίγες πιμητικές εξαίρεσες, κορρασμένοι, και το πθανώτερο είναι πως δε είχανε να προσφέρουνε, το προσέφεραν. Κάθε άλλη εργασία δε θα ήτανε, παρά εκμετάλλευση μιιάς άγνοιας ή ίσως. Οι νεώτεροι δε βλέπουμε να έχουνε να μιάς ειπύνε τίποτα που να μην μπορεεί να θρωεί θέση στα σημερινά περιοδικά. Ένα καινούριο φιλολογικό περιοδικό, ποέπει να έχει και κάτι καινούριο να μιάς υποσχεθεί. Έδω παρουσιάζονται μόνο διάφορα μπουλούκια λογίων, που έννοεί το καθένα να δουλεύει γιά λογαριασμό του και να έχει ξεχωριστή παντιέρα. Δείξετέ μας πως έχετε κάτι να μιάς ειπείτε που ούς χρειάζεται ξεχωριστό όργανο, γιατί δεν μπορεεί να έχει θέση στην κορνίζα των παλιών περιοδικών, και τότε θα νιώσουνε την προσοπάθειά σας. Έπειτα, γιατί αυτή ή αποκλειστική προσήλωση στη φιλολογία; Τόση φιλολογία. Θεέ μου, σ' έναν τόσο μικρόν τόπο! Όλοι φιλολογικά περιοδικά φιλοδοξούνε να θγάλλουνε, κι όλοι φιλολογικές διάλεξες καταπιάνονται. Δεν υπάρχει λοιπόν άλλος κόσμος έξδν από τη φιλολογία; Γιατί δε θγάζετε κ' ένα περιοδικό φιλοσοφικό, ιστορικό, κοινωνιολογικό, δπου να μιάς παρουσιάσετε τις σύγχρονες προσδεμένες αντίληφες, καθώς και τις δικές σας ιδέες πάνω σε όλα τα μεγάλα φιλοσοφικά, ιστορικά και κοινωνικά προβλήματα;

ΜΕΛΑΧΟΛΙΑ

Θαρωώ πως πιά το σπίτι μας παντέρημο απομένει και στα κατώφλια του και μες στις σάλες τριγυρνούνε μ' άθροιστη περπατησιά οι παλιοί του οι πεθαμένοι κι ακούγεται ένα σύροιο πνιχτό, σάν περπατούνε.

Καθόμαστε ολόμυναχοι και μοιάζουμε ώσαν ξένοι, στο σπίτι αυτό, που ή ύγρή νοτιά βαθιά το περουνιάζει κ' ή προαινάδα, στους σταχτιούς τους τοίχους φτωχά να θνζαίνει τη χαρά απ' την καρδιά μας μοιάζει.

Κοίτα τον τοίχο των ξερόν τον έχουν χρόνια άφρησι. Κίτρινα φύλλα σέπονται μες στ' άδειο συντριβάνι, κι αντίκρου στο παράθυρο το αιώνιο κρηπίο σύμβολο μοιάζει, σά να λέει ο θάνατος πως φτάνει...

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-5-

Στό γενναίο από τὸ χωράφι, πῆγα νὰ δῶ τὸ κάστρο. Μέρος τοῦ σήμερον εἶναι φυλακὴ, ποῦ, ἂν καὶ ποδοῦσα, δὲν κατόρθωσα νὰ ἐπισκεθῶ τὸ μέσο, ἐπειδὴ, ὅπως δίχως ἄλλο κάποιος ἢ συνήθως γίνεται στὶς ἐπαρχίες, ὁ δεσμοφύλακας ἔλειπε, μήτε ἔμενε ἄλλος κανεὶς στὸ πόδι του. Λέω δίχως ἄλλο γιατί καὶ τὸ Παλαμίδι μὴ γορὰ τὸ βρήκα ἔορμη, καὶ τὸ Ἐφταπύργι, οὐ μὴ ἐποχὴ διὰν ξένισε καμιά διακοσαστὰ κατὰδικους, τὸ βρήκα σὺ χέριον ἐνὸς μοναχίου γέλακα. Ἐπειτα ξέρουμε πῶς στὶς ἐπαρχίες καὶ μερικοὶ τηλεγραφητάδες δὲ θυμούντι τὸ γράφει τους, ἔξοδον διὰν δὲν ἔχουν ἄλλη ἐνασχόληση πρὸ διακοσαστῆ. Μπορεῖ όμως καὶ νὰ μὴν εἶχε στήν Πάτρα δέχτερο γέλακα, γιατί ὡς πρὸς μὴ ἐπαρχιώτικη φυλακὴ μοῦ διηγήθησαν πῶς ὁ ρομάγγης, θέλοντας, λέει, λακέρια τοῦ ἀποκινήτοῦ του, ἀγτὸ σφοδρῆκε προχειρότερο καὶ φτηνότερο μέσο, νὰ ἀποσπάσει μόνιμα τὸ δέχτερο δεσμοφύλακα πρὸς τὴ δική του ἀποικιακὴ ἀνάγκη.

Κοιτάζοντας ἀπὸ τὴν κερκιδωτὴ ξώπορτα, εἶδα μέσα τὴν ἀβλὴν παστοικιά, καὶ οἱ φυλακισμένοι δὲ φαινόοντοσιν ἀπάνω τους ρυτινοὶ ἐλατῶ λοιπὸν πῶς ἀνάλογα εἶναι καὶ οἱ κοιτῶνες ἀνθρωπινὰ καθαρισμένοι. Τὸ εἰσάροστο ὅμως εἶταν ποῦ δὲν ἔβλεπες πονθενὰ σημάδια δουλιᾶς — ἔξοδον τὰ ἐλεεινὰ ἐκεῖνα οκαλιτὰ τοιμπονάκια — παρὰ οἱ κατὰδικοὶ γέρριζαν ἄσποκα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μετὰ αἰῶνιο τοιγάρου στὸ σῶμα, οἰσθημα δὲλεθοιο, ποῦ, πρὸς μεγάλη του τιμὴ ἀλλὰ καὶ μετὰ συνέπεια νὰ παρτεῖ, προστάθησε ὁ κ. Σκουριώτης νὰ διορθώσῃ. Τί γάρματα εἶναι ἀφτὴ ἡ ἀργία, δὲν τὸ φαντάζοντι καὶ πολιτικοὶ μας περιωπῆς τάχα μεγάλης. "Ἄν καὶ ἀπίστευτο, μετὰ βεβαίωσαν ὅμως πῶς ἕνας πρῶθυπουργὸς χαραχτήρισε τὴν ἀναγκαστικὴν δουλιὰ τῶν φυλακισμένων ὡς ἀπλὴ ἀργαρεία καὶ ἐπίτευτρο πωπῆς, καὶ πῶς κάποιος ἄλλος ὑπουργός, διὰν τὴν πρῶτη καὶ μόνη του γορὰ ἐρηξε μὴ μωπιά στοῦ Συγγροῦ, δὲ στοχάστηκε τίποτα οκαπιμότερο νὰ ἀρθρώσῃ παρὰ ἀγανάχτημένα λόγια, πῶς, κίριε, "Ἕλληνες πολῖτες νὰ περὶ θάναρ γὰρ ζοῖται οὐ δίαττα ἄλλη παρὰ ὅτι ἀρέγονται, εἶναι όμως φανερό πῶς, ἂν μείνει ἄργος ὁ ἀνθρωπος μερικὰ χρόνια, τότε δὲ γίνεται παρὰ τὰ ζαθωθεῖ καὶ ὡς ἡθικὴ καὶ ὡς ροῦς καὶ ὡς σῶμα, καὶ πῶς λοιπὸν θὰ ζήσει τέτοιος φυλακισμένος διὰν κατὰ μαιαγροῖσιν ὡς ἀπροσάτεγτος βιοπαλαισῆς στὸ συναγωνισμὸ τῆς ὄξω ζωῆς; Σὲ μερικὸς μόνος πόρος θὰ μένει τὸ ξανακῦλημα πῶσιν στὸ ἔργλημα. Ἐπειτα καὶ ὡς ζήτημα δικαιοσύνης, οισσὸ εἶναι καὶ ὁ ἐγκληματίας νὰ κερδίσει, ὅσο γίνεται, τὴν διωροσῆ του, καὶ ὅχι, ἐνῶ ὄλοι μας μετὰ τὸν ἴδρωτά μας ζοῦμε, ἀφτὸς μόνος νὰ χαίρεται τὸ προνόμιο θροφῆς ἀπὸ τὸ πρῦτανεῖο. Ἄλλιμονο ὡσὶόσο σιούς τόπους τοὺς κυβερνημένους ἀπὸ ἀνθρώπους ὡς σὺ μάτια μέσο χωμένους οὐ τόση παχιά ἀμάθεια, ὡστε νὰ ἀρροῦν τέτια πρωτομῆθητα κοινωνικὰ ζητήματα.

"Ἄμα πλησίασα τὰ κάγκελα, ἔτριξαν μερικοὶ κατὰδικοὶ νὰ με ρωτήσουν ἂν θὰν τοὺς θγάλει τῶρα ποῦ ἔρχεται, καὶ ἕνας τοὺς ἔκραξε μετὰ πάθος ψυχῆς: «Μωρὸ κρᾶτος, οὐ λέει ἄλλος! Κυβέρνηση πέφτει, κυβέρνηση ἀνεβαίνει, καὶ ἐμεῖς τίποτα. Νὰ πέτρε φάσκελα γιὰ κρᾶτος!». Γιατί γενικὴ φαίνεται εἶταν ἡ

φτὴ ἡ ἀπανοχὴ τῶν κατὰδικων, πῶς μετὰ τὴν κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ θὰ ἀποφρακίζοντοσιν ὄλοι. Στὴ γυναικία ἀκόμα φυλακὴ ἔγινε σπάση οἱ γυναικὲς οἱ μῆσαν μὴ τῆς ἀβλῆς ἐλατῆ, καὶ κρατεῖντας κλαρῆ τῆς ἔσπαζαν τὰ τῆμα καὶ καλοῦσαν τὸν ὄλο ποῦ ὄργιαζε παρὰπλεθρα νὰ τρέξει καὶ νὰ σπάσει τὴν ξώπορτα. Τὰ ἴδια ἔγιναν καὶ κατὰ τὸ πωπῆριο ἔτος 1862. Ὁ Παλαμίδιοπος δηγᾶται (Σελίδες τινὲς τῆς ἱστορίας τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, σελ. 251), πῶς οἱ φυλακισμένοι τότες φώναζαν: «Γιατί μας κλείνοντε ἐδῶ, ἐνῶ ἔγινε λεγετεριά στὸ Ρωμῆικο;» Στὴν τοιτὴ ἀναμνηστικὴ ξέκοσαν μάλιστα οἱ φυλακισμένοι τοῦ Μεντροσεῦ καὶ τοῦ Παλαμίδιοῦ. ἴσως κατὰ φυλακῆς.

"Ἐνας ἄλλος κατὰδικος μετὰ παρακάλεσε νὰ δῶ τὸ δικηγόρου του καὶ νὰν τὸν ἔσορκίω νὰ ἐνεργήσει τὴν δική του, γιατί διὸ φορὸς εἶχε ἡδη ἀνακριθεῖ καὶ μέρα δίκης δὲν εἶχε ὄριστῆ ὡς στήν ὄρα. Τὴν παραγγελία του, μετὰ τὴν φιλανθρωπικὰ βοήθεια τοῦ φίλου κ. Μαργκοῦ, τὴν ἔκανα, καὶ χόρηκα διὰν κατόπι ἔλαβα γράμμα μετὰ τὴν πληροφορία πῶς ἀνώθηκε. Ἀφτὸς οἱ ἀναβολὲς καὶ τῶν ποινικῶν καὶ τῶν ἀστικῶν δικῶν εἶναι τῆς ἐλληνικῆς δικαιοσύνης τὸ σκάνταλο, ποῦ (κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Σαῖξπυροῦ) μωρὶζει ὡς σὶ τὸν οὔρα οὔρο. Ἐξῶ ὁ πόδικος ποῦ ἐμειναν πέτρε χρόνια ἔτσι, γιατί ὁ ἀνακριτής, πρὶν τελώσει τὴν ἀνάκριση καὶ ὄριστῆ δίκη, καρτεροῦσε πρῶτα νὰ κανονιστῆ τὸ Ἑπειρωτικὸ ζήτημα καὶ τότες στὸ Ἀργυρόκαστρο νὰ ξηγιάσει τοὺς μάστιγες. Γιὰ τέτια ζωικὰ ζητήματα μήτε ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος, μήτε ἡ Πανεργατικὴ Συνομοσπονδία δίνοντ' ἕναν κάλικὸ τους παρὰ. Ὁ πρῶτος καταγίνεται σὺ κοιμιατικὰ πολιτικά, ἢ φαρρεῖ πῶς ἕνα οιολοιστῆ ὁ δικαστὴς μετὰ δουβάσταχο καθόντι, τὰ πάντα θὰ πάνε pour le mieux dans le meilleur des mondes. ἡ Συνομοσπονδία πάλι ἀποκλειστικὰ φροντίζει τὰ δικὰ τῆς γέροθ, ὄλο τὸν καιρὸ καλόντας τὸν ὄθρανὸ μάρτυρα τῆς ἀναληθείας τοῦ ἄλλου κόμον, οὐ μὴ ὄρα διὰν ἡ ζωὴ τοῦ ἔργατῆ οὐ θυμίζει τὸ ρητὸ ἀπὸ τὸ Δεσπερονόμιο (32, 15): "Ἐργαγεν Ἰακῶβ καὶ ἐνεπλήθη καὶ ἐλιπᾶνθη, καὶ ἀτελάκιον ὁ ἡγαπημένος ἐλιπᾶνθη, ἐπαγῆνθη, ἐλιπᾶνθη, καὶ ἐγκατέλειπεν κτλ."

Ἀπὸ τὸν ἴδιο κατὰδικο ἔμαθα καὶ πῶς διὸ μῆρες — διὸ μῆρες τότες, ἴσως τῶρα πέρασαν τέσοσες, — δὲ δόθηκε σιούς φυλακισμένους τῆς Πάτρας τὸ νόμιμὸ τους ἐπίδομα, ποῦ εἶναι, ἐποπῆτω, τριάντα λεφτὰ τὴν ἡμέρα. Ἄς ἐλπίσουμε καὶ πῶς παῖροντ' ταχτικά τὸ φρωμὶ τους, καὶ ἂν τὸ παῖροντ' πῶς εἶναι γαροῖμο.

Τὸ κάστρο τῆς Πάτρας δὲν εἶναι τῶρα ὅπως σὺ χρόνια τοῦ Σηκμοῦ, παρὰ δυναμώθηκε ἔπειτα ἀπὸ τοῦ Γάλλου τοῦ Μαιζόν. Πρὶν ἀφτὴ τὴν διασθεθὴ δὲν εἶτανε, ομηπερῆνω, τίποτο πολὺ ὄχρη, καὶ ὡσὶόσο ἐμεινε ἄπαρτο ὡς σὺ τέλος τοῦ ἀγῶνα, διὰν ὁ Μαιζόν σὺ 1827 ἔδωξε τοὺς Τοῦρκους ἀπὸ ὄλο τὸ Μορῆ. Γιατί πρῶτα μετὰ τὴν ομηθηθιμένη τους ἀπροβλεπῆ καὶ ἀπειθαρχία ἄρισαν οἱ δικοὶ μας μερικὸς παλικαράδες Τοῦρκαρβανῆτες τοῦ Ἀλία νὰ ξεκόγουν ὡς σὺ τὴν Πάτρα καὶ νὰ δυναμώσουν ομημαντικά τὴν φρουρὰ τοῦ κάστρου. Ἐπειτα, διὰν μετὰ τὸ πάρομο καὶ τὴν πλοδοία λεηλοσία τῆς Τριπολιτσᾶς ἔφρασαν τοῦ Κολοκοτρώνη νὰ ἀπέκρια νὰ βοηθήσουν τάχα τοὺς πολιορκητάδες, ὁ Πατρῶν Γερμα-

νός και ὁ Ἀντιόχης Ζαΐμης τοὺς ἀνάγκασαν νὰ πᾶν πίσω. Γιατί, Μωραΐτες κι' ἄρτοί, μὲ μύτη ἀλάφρη, μυρίστηκαν πὼς καθαφτὸ σκοπὸς τοὺς εἶτανε νὰ χαροῦν και δέφτερη φορὰ πλούτη και χαρέμια ἀγάδικα. Τῶν χαρεμιῶν ὁ πυρετός οὐ κείνη τὴν ἐποχὴ εἶχε κατατῆσει ὡσοτὴ ἐπιδημία, τόσο πὸν ὡς κι' οἱ δεσποτάδες (ἐχοντας προδιάνεση) τὸν κόλλησαν, ὅπως δηγᾶται ὁ Ἄγγλος ἱεραπόστολος Hartley (Greece and the Levant σελ. 332). Κι' ὁ κόμιος εἶδε τότες τὸ πρωτοπῶρητο ἀφτὸ θέαμα, διὸ φιλικούς σιρατοὺς νὰ ἀνοίξουνε μεταξύ τοὺς νιουφειδί, ὁ ἕνας φίλος ζητώντας μὲ τὸ στανὸ νὰ βοηθήσει, κι' ὁ ἄλλος μὲ κῶδε τρόπο ἀποστέργοντας τὴ βοήθεια. Τὸ τέλος τῆς ἱστορίας εἶτανε πὼς, κῶντας ἔξοδο οἱ Τοῦρκοι, τοῦσκον τοὺς δικούς μας και ἔκαψαν πέρα ὡς πέρα τὴν Πάτρα. Ἔτσι διαλύθηκε ἀμερόληστα γὰρ ὅλους τὸ θερινὸ ὄνειρο τῶν χαρεμιῶν.

Μιλώντας γιὰ τὸν Κολοκοιρόνη, ἄς προσθέσω πὼς σὺνὰ μὲ διασκεδάσει, διὰν περνᾷ ἀπὸ τὸ ἀγαλμὰ του τὸ στημένο παρόπλεβρα τῆς Βουλῆς. Ὁ καλλιτέχνης ἰδέα δὲν εἶχε τῆς ἱστορίας. Γιατί ὁ Κολοκοιρόνης στὰ κασιόβραχα τοῦ Μοριᾶ ἄς καθάλιθεθε ἴσως κανένα μουλάρι, ἢ τὸ πολὺ πολὺ κανένα βουνήσο ἀλόγακι, ὅμως ὄχι θαρῶ ἄτι μεσαιωνικοῦ ἱππότη, πὸν δὲν περπαταίει παρὰ οὐ χῶμα μαλακό. Ἔπειτα ὡς ἐκφρασοῦ και ἦθος ἐπρεπε νὰ παρασταθεῖ ὄχι θλοουρά φρονδοσουφρωμένους, παρὰ μὲ ἕνα Μωραϊτικο πονηρὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια. Ἦθελα νὰ ξέρω και πόσες εἰκόνας ἀγωνιστάδων μέσα στὸ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο δόγγουν πιωτὰ τὰ χαρμηγηροικὰ και τὸ ἦθος τοὺς. Ἡ Μπομπουλίνα τουλάχιστο μᾶς παρουσιάζεται ἐκεῖ ὡς εἶδος Ἑλένη ἢ Ἀφροδίτη, μὰ ἕνας Ἄγγλος περιηγητής—ὁ συνταγματάχης Stanhope ἄν θυμᾶμαι καλά, — πὸν τὴν εἶδε στὴν Τριπολιτοῦ, τὴν περιγράφει ἀκατάστατη κρεμαστοβουζοῦ.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΔΑΚΙ ΠΟΥ ΠΕΘΑΙΝΕΙ

I

Ὁ ποιητής, μὲ τὸ σνηθισμένο του ἀργὸ βῆμα, μὲ τὸ διβλίο στὸ χέρι, πὸν τοῦ εἶτανε ὁ μοναδικός του σὺντροφος σποὺς ἐξοχικούς του περίπατους, μπῆκε στὸ μικρὸ περβολάκι, προχώρησθ στὴ σνηθισμένη του θέση, ἐκεῖ κοντὰ στὰ ψηλὰ ἀραιοσιτία και κἀθησο ὁ ἕνα τραπεζάκι.

Ἔτανε ἕνα ἐξοχικὸ καφενεδάκι. Ἔνα μαγαζάκι μὲ πλῆθρες χτισμένο, μὲ μιὰ στέγη ἀπὸ καλάμια και μ' ἕνα φράχτη ἀπὸ καλάμια και ἀπὸ παλοῦκια μπηγμένα στὴ γῆς. Σαράβαλο, γέρικο τὸ μαγαζάκι, εἶτανε ἕνας σταθμός, μιὰ ἀνάπαρη γιὰ ὄσους φτάνανε ὡς ἐκεῖνη τὴν ἐρημικὴ ἐξοχὴ. Γέρω ἀπλωνότανε ὁ κάμπος, γυμνός, μονότονος, θλιβερός, γιομάτος χαλίμια και ἀργιᾶγκᾶθα.

Ὁ ποιητής ἀνοίξε τὸ διβλίο, ἀκκοίμπησε τὸ κἀλλο του σ' ἕνα κἀλμι και διψῆστηκε στὸ διάβασμα, τὴν πῶ γλυκιά ἀπόλαψη στὴ ζωὴ γι αὐτόνε, πὸν οὔτε σὺγγενῆδες, οὔτε και φίλους καλά καλά εἶχε.

— Ἦρθε ὁ γέρος, εἶπε ἡ γυναῖκα τοῦ καφετζῆ,

πὸν καθισμένη στὴν πόρτα μ' ἕνα οκισμένο ἀλαζένιο μισοφῶρι, ξυπόλητη, μὲ κῆς φτέρνες βρωμικες, χοντρές, καθάριζε λίγες παιάτες γιὰ νὰ μαγερέψει τὸ βράδι. Πέρα πέρα τὰ δυν παιδάκια τῆς, ξεβρόκωτα, καθισμένα χᾶμο, μαζέτανε μὲ τῆς χουφτες τὸ χῶμα, χῶνταν ἀπάνω νερό, τὸ ζυμώνανε, και φτειάνανε λάσπη, γιὰ νὰ χτίσουνε ἕνα φουρνάκι. Ἔκαπε ἕνα κοριτσάκι και ἕνα ἀγόρι, πὸν ἡ μίξα του ἔτρεχε ἀπὸ τὰ ροῦκῶνια του, καθὼς εἶτανε ἀνωσιωμένο στὴν ὑπᾶψηση τῆς οἰκοδομῆς, και ξεραινότανε πάνω στὸ κῶσας. Μιὰ μύγα ἀνερόκλητη, κολιμημένη ἀπάνω, ρουφούσε μὲ γλύκα τὸ ὕψο.

Ὁ καφετζῆς δὲ χρειαζότανε νὰ πάρει παραγγελία. Πῆρε ἕνα σκουριασμένο δισκάκι, τοποθέτησε ἀπάνω ἕνα λουκοῦμι μέσα σ' ἕνα πιατάκι. ἔβαλε κ' ἕνα ποτήρι ἄδειο και διενθῆθηκε στὸ πηγάδι. Σὲ λίγο ἀκούστηκε ὁ κῶτος τοῦ κουβά πὸν κατέβαινε γλιγορα, ὕστερα ἕνα πλάγ, κ' ὕστερα τὸ μονότονο τρίξιμο, σὺν κλάμα, τοῦ μαγκανιοῦ, πὸν ἀνέβαζε τὸν κουβά, γιομάτονε, ξεχειλιτοῦ, ἐνῶ τὸ νερὸ ἔσταζε και χῶνιταν ἀπὸ πῶς μέσα στὸ πηγάδι.

Γιόμισε τὸ ποτήρι, ἀφῶ ἴπληνε καλά και χῶνοντας μέσα τὰ χέρια του, ξεχωριστὴ περιποίηση γιὰ τὸν ποιητή, πὸν εἶτανε ταχικὸς πελάτης τοῦ μαγαζεῖοῦ του.

Ἀπῶσος τὸ δισκάκι πάνω στὸ τραπεζάκι, σκουπίζοντας τὰ χέρια του στὸ ποκάμισό του.

— Ὅλο διαβάσεις, τοῦ εἶπε.

Ὁ ποιητής κούνησε τὸ κεφάλι του, σῆκωσε τοὺς ὄμους του, σὰ νᾶλεγε: «Τί θέλεις νὰ κάνω;»

— Ζέστη σῆμερα, ξαναεἶπε ὁ καφετζῆς.

Ἦ γῆς ἔβραζε ἀλήθεια, τὸ χῶμα λὲς κ' ἔβραζε μιὰ ζεστὴ ἀνάσα. Ἔνα τζιτζῆκι πάνω σὲ κάποια σκιά, σκουρῶσε τὸ μονότονο τραγοῦδι του — τραγοῦδι, κλάμα, ποὺς ἔχαιρει, — σῶπαινε σὰ νᾶθελε νὰ ξεκουρασεῖ, και πᾶλε ξανάρχιζε. Ἔνας ἀερόμυλος, μακριά, σὲ κάποιο σπῆτι, δημιώντανε μὲ τὰ σιδερένια φτερά του ἀκούνητα.

— Φύλλο δὲν κουνιέται, εἶπε ὁ ποιητής, ἔτσι, γιὰ νὰ πει κι αὐτός κάτι.

Ἡ γυναῖκα τὰ εἶχε θάλει τῶρα μὲ τὴν κόρη τῆς, πὸν δὲν τὴν ἀκουγε νὰ τῆς θγάλει ἕναν κουβά νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι γιὰ τὸ μεγέρεμα.

— Στριγγλικο, πανοῦκια, ἔννοια σου, φῶναζε.

Μὰ τὸ κορίτσι, ἀφωσιωμένο στὴν οἰκοδομῆ, ἀνηφοῦσε τῆς φθεῆρες τῆς μάννας του.

— Τῶρα καλὲ και σί, φῶναζε δίχως νὰ γυρίσει νὰ ἰδεῖ.

Ὁ ποιητής κατέβασε τὸ διβλίο στὰ γόνατά του και γύρισε τὰ μάτια του πρὸς τὸν ὄριζοντα, ἐκεῖ πὸν πῆγαινε ὁ ἥλιος νὰ βασιλεύει. Τόσο σνηθισμένο, καθημερῶν θέαμα, και ὅμως πάντα ἐνδιαφέρον, πάντα καινούριο. Ἔνας κόμος πέθαινε, μιὰ ζωὴ ἔσθηνε πᾶνω σ' ἕνα κρεβάτι στρωμένο μὲ τριαντάφυλλα. ἕνας ἦρωας ξεφουχούσε, βουτηγμένος στὰ αἵματα.

Ὅλες αὐτὲς τῆς σκέψες τῆς ἔκανε μέσα του κείνη τὴ στιγμή πῶθλεπε τὸν ἥλιο νὰ ζυγῶνει στὴ θάλασσα, σὰ νᾶθελε νὰ οδήσει τὴ γλόγα του μέσα στὰ κῶρα νερὰ τῆς.

— Κοινοσιπες. Κι ὅμως... ψιδύρισε.

Ὁ καφετζῆς ζύγωσε νὰ φάει τὸ δισκο.

— Διαβάσεις, ὄλο διαβάσεις! Δὲν τὰ θαρῶνηκες πᾶ τὰ διβλῖα; φῶναζε.

Ἔταν ἕνας ἀγαθός, ἀπλοϊκὸς ἄνθρωπος, ποὺ τοῦ ἄρεσε συγγρά να κάνει κουβέντια με τὸν ποιητή.

— Τί να κάνουμε; αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά μας, ἀποκρίθηκε ἡσυχά χαμογελώντας.

— Καὶ τί διαβάσεις;

— Κάποιο ξένο βιβλίο. Ἐοὶ διυβάσεις κανένα βιβλίο;

Σαφηνιάστηκε.

— Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ πήγαμε σχολειό, μικρὸ παιδί, ἔχω να πιάσω βιβλίο στὸ χέρι μου.

Ἄξαφνα πήρε σοβαρὸ ἔφος. Ἔσκυψε ἀπάνω του, ἀποκοίτησε τὰ χέρια του πάνω στὸ τραπέζι καὶ εἶπε:

— Δέ μου λές, ἀλήθεια, τί ἔχει να πεῖ «προπολεϊάριος»;

Κεῖνος χαμογέλασε.

— Ποῦ τὴν ἄκουσες αὐτὴ τὴ λέξη;

— Ἐΐτανε φερεμένος προχτὲς ἕνας βιογραφικός, πολὺ σοβαρὸς κύριος, με κάτι ἄλλους, κι ὅλο τὴ λέξη αὐτὴ ἔλεγε.

— Προλεϊάριος, διώχθηκε ὁ ποιητὴς ἡσυχά.

— Σαίρω κ' ἐγώ; Λοιπὸν;

— Νά, ὁ λαός,

Σκέφτηκε λίγο.

— Περίεργη λέξη. Καὶ τί ζητᾶνε αὐτοὶ οἱ προλεϊάριοι;

— Τί μπορεί να ζητήσει ἕνα φτωχός;

— Να μὴν τοῦ πατᾶνε τὸ δικιο. Τί ἄλλο;

— Αὐτὸ ζητᾶνε κι αὐτοί.

— Μπα, ἀμ' τότε εἶναι καλὴ δουλειά.

Ἐνα κάρρο ἦρθε καὶ σταμάτησε ὄξω ἀπὸ τὸ μαγαζί. Ὁ κερροσιόρης ἔβγαλε ἀπὸ τὸ πηγάδι ἕναν κονθὰ νερό, κι ἀφοῦ τὸν ἄδειωσε μέσα σ' ἕνα μαστέλο, ἔφερε τὸ μαστέλο καὶ τὸ τοποθέτησε κάτω ἀπὸ τὴ μούρη τοῦ ἀλόγου. Κεῖνο κοίταξε γύρω του, ἔπειτα δοῦτησε τὴ μούρη του μέσα στὸ νερό κι ἄρχισε να πίνει δίχως να διάζει. Ἦπιε, ἦπιε. Ὑστερα κοίτασε ὄξω τὴ γιάσσο του κι ἄρχισε να γλείφει τὰ γείλια του. Ὁ κερροσιόρης πήρε τὸ μαστέλο, πήρε ἀπὸ πιάσω του, κι ὅσο νερό εἶχε ἀπομείνει μέσα, τὸ πέταξε με δομὴ ἀνάμεσα στὰ σκέλια τοῦ ἀλόγου ποὺ ἔΐτανε σκεπημένα ἀπὸ τὸν ἴδρωτα. Ἐπειτα πήρε κ' ἕνα ποτήρι κροσὶ καὶ τὸ στοράγγισε ὡς τὸν πάτο. Μιὰ γυναίκα πέρασε μ' ἕνα σποκαλάκι λάδι, πηγαίνοντας νάναφει τὰ κἀντήλια στὸ ἐκκλησιδάκι, ποὺ ἐκπρόστατανε λίγο παραπέρα, ἀνάμεσα στὰ κενταρίσια. Μακριὰ φάνηκε τὸ ἠλεκτρικὸ τραῖνο να ἰσχυρνεὶ γάμω οὐ φεῖδι. Μερικοὶ στρατιῶτες ποὺ ἐρχόντανε ἀπὸ τοὺς στρατῶνες, περῶσανε φορητωμένοι σὶτὸν δμο τοὺς γυλιούς τους.

Ἀρχίζε ν' ἀπλώνεται τὸ μισόφωτο τοῦ δελινοῦ. Ὁ ἥλιος εἶχε θοιτήξει σὴν θάλασσα. Ὁ ἀερόμυλος σάλεψε λίγο τὰ σιδερένια φερά του, ἔφερε δυὸ τρεῖς γύρους καὶ πάλε στάθηκε ἀκούρητος.

— Δέ θέλει να φουξίξει, φιδύρισε ὁ ποιητὴς.

Μακριὰ φανότανε ἡ θάλασσα μαδιά. Τὸ θοιρό, ποὺ εἶχε νινθεῖ ἕνα γράμμα μενεξεδένιο, θαδὶ, ἄρχισε σιγὰ σιγὰ να ἱεθωρίζε...

Μιὰ παρέα ἀπὸ κάτι νέους μπήκανε σὶτὸν κῆπο καὶ καθήσανε γύρω σ' ἕνα τραπέζι. Ὁ κῆπος γύμισε ὅλος ἀπὸ τίς φωνές τους, ἀπὸ τὰ γέλια τους. Σὲ λίγο ἀρχίσανε τὴν καπιάδα. Ἐνας ἔπαιζε μαντολίνο, ἕνας ἄλλος τὸν οεγονιάριζε με μιὰ κιδάρα. Τὰ τραπέζια, ποὺ ἔΐτανε ὅλα σάπια ἀπὸ τὴν πολυκαίρια,

σιγὰ σιγὰ γιομίζανε. Μιὰ οἰκογένεια γάνηκε νάγχειται. Ὁ ἄντρας κρατοῦσε στὸ χέρι του ἕνα μεγάλο καλάδι, ποὺ ἀπὸ τὴν ἄκρη του προβάλλε ἕνα μοῦρι ἀροιοῦ. Καθήσανε σ' ἕνα τραπέζι, κάτω ἀπὸ κάτι δέντρα, καὶ ριχτήσανε στὸ φαί... Τὸ φεγγάρι, κιλδόλο, ἦρθε καὶ στάθηκε ἀποπάνω τους.

Ὁ ποιητὴς ἔβγαλε τὸ ρολοῖ του, κοίταξε τὴν ὥρα, κ' εἶδε πὼς ἔΐτανε πιά καιρὸς να πηγαίνει. Σηκώθηκε καὶ με δῆμα ἀργὸ θῆκε ἀπὸ τὸν κῆπο. Κανείς δὲ γύρισε να τὸν κοπάξει, κανείς δὲν ἐλόπτεψε πὼς δίπλω τους καθότανε ἕνας ξεκοιμένος ποιητὴς. Αὐτὸ τῶξαιρε μόνο ὁ καφετζῆς. Μιὰ μέρα μάλιστα τὸν ἔδειξε κρυφὰ σὲ κάποιον.

— Τὸν βλέπεις αὐτὸ τὸ γέρο;

— Τὸν βλέπω κ' ὕστερα;

— Ἐἶναι ποιητὴς.

Κεῖνος δὲν ἔδωσε καμιὰ σημασία.

— Ποιητὴς; Δηλαδή τί δουλειά κάνει; ρώτησε.

— Νά, κακοποίηση, ποιητὴς, γιετάνει τραγοῦδια.

— Τραγοῦδια; αἱ; να τὸν βάλομε λοιπὸ να μιὰ τραγοῦδιση ἔπειτα.

Ἔπειτα, σὲ τὴ σκέφτηκε κάμ.

— Γέρος ἄνθρωπος, δὲ ντρέπεται να κάνει αὐτὴ τὴ δουλειά; Χάθηκε καμιὰ ἄλλη δουλειά, ποῖ να ταιριάζει σὴν ἡλικία του; εἶπε, σῆχροντας τὴ ματιά του με λήθηση πάνω σὶτὸν ποιητὴ, ποὺ ἀνέποτις κοίταξε μέσα στὸ βιβλίο καὶ διάβαζε...

2

Μιὰ μέρα γάνηκανε κάτι ἐργάτες να σκάθουνε μέσα σὸ χωράφι.

— Τί γιετάνουντε κεί; ρώτησε ὁ ποιητὴς.

— Νά, δὴ χτίσουνε, ἀποκρίθηκε ἀδιάφορα ὁ κερροσιόρης.

Στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχε κανένα λόγο νάνησηχῆσει. Μὴ ὄν ἄκουσε πὼς τὸ χτίριο προωριζότανε γιὰ μισοαγία, ἔπιασε μιὰ μικρή, μικροῦλα ἀνησηχία. Μὴ γλιόρορα θοῖκε τρόπο να τὴνὲ διασκεδάσει κι αὐτὴ.

— Δέ θαοῖσαι. Ὁ καθένας με τὴν τῆχη του, εἶπε σὴν γυναίκα του.

— Σὴ να μὴ μ' ἀρόσει αὐτὴ ἡ δουλειά, εἶπε κείνη.

Ὁ καφετζῆς θῆμωσε.

— Πάρε, καμμένη, μὴν εἶσαι μορημοιόρα. Ἐχει καὶ γιὰ μᾶς ὁ θεός, φωνάξε.

Ὅπως τὸ εἶπανε, μιὰ μισοαγία ἐκδόθηκε μέσα σὴν ἐξοχή. Τὸ λεκὸ χτίριο πὼς γάνταζε τὸρι κομψό, καθαρό, ἀντίστοι στὸ φτωχομάγαζο με τοὺς πλιθρινους τοίχους καὶ τὴν καλαμῆνια στέγη, ποὺ δὲν μποροῦσε να συγκρατηθεῖ τὸ νερό τῆς βροχῆς, καὶ ποὺ μέσα ἀπὸ τίς χαραυξιάδες τῶν καλαμιτῶν μισοῦσε κανείς να βλέπει τὴ νύχτα τὸν σφάρο. Τὸ κεντοῖορο μαγαζὶ εἶχε κι αὐτὸ ἕναν κῆπο, να αὐτὸς εἶτανε τριγυνοισμένος με σιδερένια κἀγκεια, θαμμένα ποσάπια. Εἶχε ἀκόμα καὶ μιὰ οειρά κἀμιαρες σὲ θάδος.

— Αὐτὲς τίς κἀμιαρες τί τίς γροιάζειται; εἶπε μιὰ μέρα ὁ καφετζῆς με ἀπορία.

— Σαίρω κ' ἐγώ; εἶπε ἡ γυναίκα του.

Τὴν ἄλλη μέρα εἶδε μιὰ μεγάλη ἐπιγραφὴ πάνω ἀπὸ τὴν εἴσοδο «Δωμάτια ἰδιωτερα δι' οἰκογενείας».

Ἡ ἀπορία του διαλύθηκε ὡς εἶδε σὲ λίγες ἡμέρες να τρυπῶνουνε διάφορα ζευγαράκια σὶτὸν κῆπο καὶ να κλείνουνται μονάχα τους μέσα σὶς κἀμιαρες.

— "Α, αὐτὸ λοιπὸν εἶπτε ; μουρμούρισε.

Ἄπὸ τότες ἔγινε σχετικὸς.

— Ἀπόχρητες καὶ γείτονα, τοῦ εἶπε ἕνα δειλιῶν ὁ ποιητής.

— Ναί, μὰ κακὸ γείτονα, ἀποκριθῆκε μὲ τόνο σχετικὸ.

Ἀλήθεια. Τώρα λιγροστοὶ πὰ μπαίνανε σὸν κῆπο μὲ τὰ καλάμια καὶ τὰραποσίτια καὶ τοὺς ἀψηλοὺς, ποικιλόχρωμους ἥλιους καὶ τοὺς βασιλικοὺς καὶ τὴς ματζουράνες. "Ὅλες οἱ παρές προτιμούσαμε τὴν ἀντικρινὴν μπουραγία, ἔκει θρίσκανε πάστρα, περιποίηση, μεζέδες πλούσιους. "Ὅλα ἐκεῖ εἶτανε ὁμορφιὰ καὶ ἀριστοκρατικὰ. Καὶ τὰ δωμάτια τὰ ἰδιαίτερου σπάνια νὰ τὰ δεῖς μὲ τὴν πόρτα ἀνοιχτή. Νέχια μέρα, πάντα θὰ εἶχανε κάποιο ζευγάρι νὰ γιλοζερήσουνε, σὲν εὐεργετικὸ κρηνηῶνες.

Ἢ κῆπος μὲ τὰ καλάμια καὶ τὰραποσίτια ῥήμαξε. Σκεδὸ δὲν ἀπόμεινε πὰ τὴν ἄλλοις πελάτης, παρὰ ὁ ποιητής. Μόνον αὐτὸς ξακολουθοῦσε νὰζοχεται κάθε δειλιῶν καὶ νὰ κἀθεται σὴ σπηθισμένη του θέσση, Δουκούμι καὶ θιβλίο. Τί μονότονοι πὸν εἶναι καὶ αὐτοὶ οἱ ποιητές. "Ὅσο πὸν ἕνα θράδι δὲν τὸν εἶδε οὔτε αὐτόνε νὰφθεῖ. Τὸν περιμένε καὶ τὸ ἄλλο θράδι, μὰ δὲ φάνηκε.

— Πάει, μᾶς παράτησε καὶ αὐτὸς, μουρμούρισε ὁ καφετζῆς λυπημένος.

— Μὴν πέθανε; φιδύρισε ἡ γυναίκα του.

Τὰ παιδιὰ κλιόντανε χάμω σὸ γῶμα. Ἢ γυναίκα πῆγε σὸ πηγάδι καὶ ἀρχισε νὰ γυροῖ τὸ μαγκάρι. Τὸ τοῖξιμο τοῦ μαγκανιοῦ ἀνηχοῦσε μελαχολικὸ, παραπονώρικο. Κ' εἶτανε ἕνα νερό, κροσταλλο, καὶ χωνευτικὸ. Ὁ ἄλλος κουβαλοῦσε κάθε μέρα μὲ τὸ βαρέλι. Κι ὡς τόσο...

Πολλὲς φορὲς στεκότανε σὴν ὀξώπορτα, μὲ τὰ χέρια σταρωμένα καὶ κοίταζε τοὺς ἀνθρώπους πὸν ἐρχόντανε ἀπὸ τὸ δρόμο. Ζυγώνανε, καὶ ὅσοιρα ἄξασαν σιγῆσανε γιὰ τὴ μπουραγία. Τὰ μάτια του καρφωνόντανε τότε γιομάτα φτόνο πρὸς τὸ λευκὸ χιτῆρο πὸν ἦρθε καὶ σημάδωνε ἀντίκρου του. Ἢ ἐπιγραφή «δωμάτια ἰδιαίτερα δι' οἰκογενείας» φάνταζε πάντα μπροστά του, μ' ἕνα νόημα ἀλλόκοτο, σὲν κάτι πὸν δὲ μπουροῦσε νὰ τὸ χωρέσει ὁ νοῦς του. Αὐτὸς, ἀπὸ τὴν ἐπαρχία του πὸν εἶτανε φερμένος καὶ ἄνοιξε κείνο τὸ ἐξοχικὸ καφεενάκι, δὲ μπουροῦσε νὰ τὸ καταλάβει τί θὰ πῆ αὐτό, ἕνα μαγαζὶ νᾶχει καὶ κάμαρες ξεχωριστὲς γιὰ οἰκογένειες...

— Βρωμοδουλιές, φιδύρισε.

Μιὰ μέρα εἶπε σὴν γυναίκα του.

— Δὲν πάμε καλά. Πρέπει νὰ λάβουμε τὰ μέτρα μας. Μᾶς ἔφαγε ὁ γείτονας. Κ' ἔχουμε καὶ παιδιὰ νὰ μεγαλώσομε.

— Χώρια τὸ κορίτσι μας, πὸν βλέπει κάθε μέρ' αὐτὰ τὰ πράματα, πρόστεσε καὶ ἡ γυναίκα...

— Ἐχεις δίξιο. Αὐτὸ δὲν τὸ εἶχα οὐλογοιστεῖ.

Ὁ ποιητής ξαναφάνηκε ὅσοιρα ἀπὸ καιρὸ, ἀνέλιπτοι. Ἐνας σωρὸς λάσπη κόκκινη, καὶ δὺο τρεῖς σειρὲς ἀπὸ πλῆθους ὀρθογώνιες, κόκκινες, μαλακὲς, σὲν γινωμάνα κωμὰ, ἀπλωμένες σὸν ἥλιο γιὰ νὰ στεγνώσουνε, τοῦ κινήσανε τὴν περιέργεια, καθὼς τὴς εἶδε δὲξ ἀπὸ τὸ μαγαζὶ.

— Αἱ, τί ἔχουμε, καμιά οἰκοδομή; ρώτησε.

Ὁ καφετζῆς δὲν τοῦδωκε καθαρὴ ἀπάντησι, σὲν τὸ στενοχώρηθη μὲ τὸ ρώτημά του.

Οἱ πλῆθους ὕψωνόνταν: σωρὸς. Ἐπειτα ἦρθανε τὸ καλάμιο, ἕνας σωρὸς παλιουάνια, παλιὲς πόρτες. Ὅλα προμηθοῦσανε κάποια οἰκοδομὴ πὸν σκεδιάζοιτε, μὲ σπὸν τὸ ἄνδρο πὸν μαζεύοιτανε σιγὰ σιγὰ.

Μιὰ μέρα ὁ ποιητής εἶδε ἔργατες νὰ σκάθουνε σὲν πῶσο μέρος τῆς ἀλλῆς.

— Τί φτειάνετε αὐτοῦ; ρώτησε.

— Θεμέλια ἀνοίγομε, ἀπάντησε ὁ ἕνας.

Φανερὸ πὰ πὸς ὁ καφετζῆς σκεδιάζε κάποια οἰκοδομὴ. Περιέργο. Τώρα ἀπόευγε νὰ τὸν ζυγώνει, νὰ τοῦ κουβεντιάσει, καὶ σὲν ἐρχότανε τὸ ζήτημα τῆς οἰκοδομῆς σὴν μέση, ἄλλαζε σὴν στιγμὴ τὴν κουβέντα.

— Αἱ, κάτι λογαριάζομε καὶ εἰμεῖς... νὰ ἰδοῦμε.. Ἀπαντοῦσε μὲ μασομημένα λόγια, μ' ἕνα στενοχώρητο ὕφος.

Ἢ οἰκοδομὴ προχωροῦσε. Εἶτανε δὺο καμαροῦλες ἐκεῖ πῶσο, ἀπὸ βάθος τῆς ἀλλῆς, σ' ἕνα μέρος ἀπὸ κρηφο, πῶσο ἀπὸ τὰ δέντρα, πὸν τοὺς στέκανε μπρὸς σὲν τοῖχος καὶ τὴς κρέθανε ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων.

— Περιέργο. Τί τοῦ ἦρθε νὰ χιτῆσει σὲ κείνη τὴν ἄκρη; Γιατὶ δὲν ἔχιζε πρὸς τὸ δρόμο; Εἶπε ὁ ποιητής μὲ τὸ νοῦ του.

Ἐπειτα ἡ οἰκοδομὴ σταμάτησε σὴν μέση. Αὐτὸ βόσθησε καιρὸ. Οἱ χιτῆστες δουλεύσανε λίγες ἡμέρες καὶ σταματοῦσανε. Ἢ μεγάλη δυσκολία παρουσιάστηκε σὲν τελειώσανε οἱ τοῖχοι, καὶ ἦρθε ὁ καιρὸς γιὰ τὸ κορυφώματα. Φωτιὰ καὶ λατὸρ ἡ ζυλῆια. Μόνον τὰ καλάμια, δεμένα σὲ μᾶτσα, σὲν ἀκκομποῦσανε ὀρθὰ σὲν τοῖχο, περιμένεσαν σὴν ἀλλῆ τὸ μᾶστορη νὰ τὰ βάλλει σὴν στέγη. Οἱ τοῖχοι χάσκανε ξέσοκεποι.

Ὁ καφετζῆς κάπου οἰκονόμησε λίγα παλιὰ κορυφώματα.

— Τί ἐτοιμάζεις αὐτοῦ; ρώτησε μιὰ μέρα ὁ ποιητής.

Κείνος ἀπόφυγε πάλε νὰ τοῦ ἀποκριθεῖ καθαρὰ.

— Αἱ, δὺο καμαροῦλες ῥήγγω. Ἐχουμε καὶ παιδιὰ, βλέπεις...

Ἐπειτα ἄλλαξε γλήγορα τὴν κουβέντα, καὶ πρόστεσε.

— Κεσοῦτια.

Ἀλήθεια, Λιγροστοί, σπάνιοι οἱ ἀνθρώποι πὸν μπαίνανε σὸν κῆπο. Τὸ μαγαζὶ ῥήμαξε. Τώρα ὁ καφετζῆς, ἔξω ἀπὸ τὸ κροσταλλένιο νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ του, πάντα δροσερὸ καὶ ἄφτονο, δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο νὰ προσφέρει σὲν τοὺς μουστρεῖδες. Τὸ λουκούμι του, ξερὸ, πέτρα, καὶ ὄσο γιὰ τὸν καφέ, πότε τοῦλειπε ὁ καφὲς, καὶ πότε ἡ ζάχαρη ὄσο γιὰ τὴν φωτιὰ, ἔτρεχε καὶ μᾶζενε ξυλαράκια, κάθε γορὰ πὸν τοῦ παραγγέλλανε κανέναν καφέ.

Περάσανε μῆνες. Ὁ καφετζῆς ἔτρεχε παντοῦ γιὰ λεφτὰ. Βιαζότανε ὅπως ὅπως νὰ τελειώσει τὴν οἰκοδομὴ. Ζήτησε δανεικά, μὰ κανεὶς δὲν τοῦδωκε, ὄσο πὸν σὲν τελευταία ἀναγκάστηκε νὰ βάλλει ἀμανάτι κάτι χρονοσφαιρικὰ τῆς γυναίκας του. Εἶχε ἀνάγκη νὰ γορᾶσει κάμποσα σάνδια, νὰ πλερώσει καὶ τοὺς μαστόρους πὸν περιμένεσαν.

Περάσανε μῆνες.

Ὁ ποιητής ἔτυχε νὰ λείψει πάλε κάμποσον καιρὸ. Σὲν ξαναῆρθε καὶ τὰ μάτια του πέσανε σὲ μιὰ ἐπιγραμμὴ γραμμένη μὲ λαδομπογιὰ μαύρη πάνω σ' ἕνα κορμάτι σάνδι τοποθετημένον πρὸς τὸ μέρος τοῦ δρόμου γιὰ νὰ φαίνεται ἀμέσως ἀπὸ τοὺς διαβάτες πὸν

θά περνούσανε. «Δομάτια ειδικάτα δια οικογενίας».
Χαιρογέλασε μ' έναν τρόπο θλιβερό. Κάθησε σιό συνηθισμένο τραπέζι του. Περίμενε να ρθει ο καφετζής να τον σεβδίρει, να του πιάσει κουβέντα σάν άλλοι. Δέ φάνηκε. Χτύπησε, ξαναχτύπησε τὸ τραπέζι. Κανείς. Στὰ τελευταία φάνηκε νάρχεται τὸ παιδάκι τοῦ καφετζή με τὸ δίσκο καὶ τὸ λουκούμι πὸν τὸ κρατοῦσε μ' εὐλάβεια.

—Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας σου; ρώτησε ὁ ποιητὴς περιέργως.

— Μέσα. Ἔχει δουλειά.

Εἶχε ντραπεί να παρουσιασθεῖ ὁ ἴδιος...

Ζύγωνε να νυχιάσει... Ἔνα ζευγάρι τρύπωνε με τρόπο μέσα σιόν κήπο ἀπὸ μιὰ πλαγιὴ πορτοῦλα, πὸν εἶχε ἀνοίξει, καὶ διευθύνθηκε ἴσια πρὸς τὶς κἀμαρες. Σὲ λίγο εἶδε τὴν πόρτι τῆς κἀμαρούλιας να κλείνεται πίσω τους.

Ὁ ποιητὴς ἄβγαλε τὸ καρνεδάκι του, ἕνα καρνεδάκι πὸν ἔβρηγε μέσα πρὸχειρα τὶς σκέψεις του, καὶ σημείωσε: «Ἀλίμονο! τὸ ποιητικὸ καρνεδάκι πέθανε. Ἔγινε ἐπιχείρηση»...

Ἔνωσε μιὰ θλίψη ἀόριστη... Ἔτοι, σὰ να μᾶθαινε ἄξαφνα τὸ θάνατο κάποιου γνωστοῦ του, κάποιου ἀγαπημένου του...

Καὶ δὲν ξαναφάνηκε σιό καφερεδάκι.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΚΑΤΙ ΣΠΑΡΑΖΕΙ ΜΕΣΑ ΜΟΥ

Κάτι σπαράζει μέσα μου,
Κάποια ψυχὴ φεσμένη
Ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα
Πρὸς τὴ ζωὴ ἀνεβαίνει.

Θεέ μου, εὐλόγα τὴν να ἰδεῖ
Τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέρα,
Καὶ νᾶναι πὸν γλυκειὰ ἀπ' τὸ φῶς
Γιὰ μιὰ φτωχὴ μητέρα!

Ψυχὴ, πὸν πρωτοσάλεφες
Βαθιά σιὰ σωθικὰ μου,
Γιὰ σὲ σπαράζει πὸν βαθιὰ
Κι ἄλλοτσια ἢ καρδιά μου,

Ἀπὸ ποιὸν κόσμον ἔρχεσαι,
Καὶ πὸν γυρεύεις νᾶμπεις;
Πότε εἶσαι μαῦρο σύγγεγο,
Πότε σάν ἄσπρο λάμπεις

Σιόν σὺρανό μου, καὶ λογῆς
Λαχιάρες δοκιμάζω,
Καὶ τρέμω καρτερώνας σε,
Καὶ πάλι ἀναγαλλιάζω.

Πότε, καθὼς σὲ σιοχαστῶ,
Σὰ θάλασσα με δέρνεις,
Καὶ πότε σιὴν ἀπάσφη
Τοῦ λιμανιοῦ με φέρνεις.

Παρακαλῶ σιὴν ἔπαρξη
Νὰ μὴν ἐρθεῖς, μὰ, ὦ φῶς μου,
Καὶ πρὶν σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου.
Ἵπάρχεις κ' εἶσαι μπρὸς μου.

Καὶ πότε λέω: μὴ γεννηθεῖς
Κλάμα ἢ ζωὴ καὶ μπόρα!
Καὶ πότε: Φῶς μου, πῶς ἀργεῖς;
Μακαριομένη ἢ ὄρα,

Πὸν θὰ ξαφνίσουν τὴν ἡχῶ,
Ἄρμονιομένα ἀντάμα,
Τῆς μάννας σου τὸ ο.ο.ῦξιμο
Καὶ τὸ δικό σου κλάμα.

ΔΙΑΝ ΙΑΚΩΒΙΔΗΝ-ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σιὴν αἰθουσα τῆς Ἐταιρίας Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, κατὰ τὴν τακτικὴ συγκέντρωση τοῦ «Συνδέσμου Ἑλληνίδων γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας», μίλησε τὴν περασμένη Δευτέρα ὁ κ. Γληνός, γιὰ τὰ μέσα πὸν θὰ ἔπρεπε να μεταχειρισθεῖ ὁ Σύνδεσμος γιὰ να πραγματοποιήσῃ τὸ πρῶτο ἄρθρο τοῦ προγράμματός του, πὸν ἀναφέρει γιὰ τὰ νηπιαγωγεία.

Ἐτίσισε πρῶτα τὴ οὐσίαση σὲ ἄλλα τὰ κέντρα νηπιαγωγείων ἀφελίμων γιὰ τοῦ Ἐθνικοῦ ὀλοκλήρου τὰ παιδιά, καὶ δεύτερο τὴ μελέτη τοῦ νηπιαγωγικοῦ ζητήματος ὡς ὄργανου ἐξελλητισμοῦ, πράγμα ὅμως πὸν βρίσκει θὺ εἶναι ἐκτὸς τοῦ σκοποῦ τοῦ Συνδέσμου.

Σήμερα τὰ νηπιαγωγεία, εἶπε ὁ κ. Γληνός, κατατάσσονται τὸ περισσότερο σιὴ 6' κατηγορία, κ' εἶτι ἔχουμε μιὰ μονόπλευρη ἀνάπτυξη τοῦ νηπιαγωγικοῦ, ἐκεῖ πὸν ἔπρεπε νάχει τὸ χαραχίτρα μόρφωσης γενικῆς, δουλειὰ γιὰ τὴν ὁποία πολλὰς δυνάμεις χρειάζονται.

Προτείνει σιὸ Σύνδεσμο τὴ οὐσίαση ἐπιτροπῆς ἀπὸ τρία μέλη, πὸν ἔργο τῆς θᾶχει να μελετᾷ καὶ να παρακολουθεῖ τὸ ζήτημα τῶν νηπιαγωγείων καὶ να προτείνει σιὸ Σύνδεσμο κάθε ἐνέργεια πὸν θὰ χρειάζεται να γίνει. Φρονεῖ θὺ εἶναι ἀνάγκη να γίνει μελέτη σιὴν Ἑλλάδα, κυρίως σιὰ κέντρα τὰ διομηχανικά, τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν, ἀπὸ ἡλικία 3 — 6 χρόνων. Μιὰ τέτοια καὶ σιὴν Ἰταλία θροενα ἔγινε ἀφορμὴ να ἰδρυνθῶν οἱ case dei bambini γιὰ τὰ ὁποία πολὺ ἐργάσθηκε ἡ μεγάλη παιδαγωγὸς Μοντεσόρι. Πρέπει να μᾶς ἐνδιαφέρῃ ἰδιαίτερο ἢ ἡλικία αὐτῶν παιδιῶν, ἀφοῦ καὶ ὄλες οἱ ψυχολογικὲς μελέτες ἀπόδειξαν ποιά σημασία ἔχει ἢ ἀπὸ 3 — 6 χρόνων ἀνατροπὴ τοῦ παιδιοῦ, καὶ πόσο μεγάλη εἶναι ἢ ἐπιρροὴ τῆς σιὴν κατοπινὴ ζωῆ του.

Ἀφοῦ ἢ Ἐπιτροπὴ παρουσίασε τὴν ἀνάγκη τῆς φροντίδας γιὰ τὰ παιδιά, θὰ γεννηθεῖ θέβεια τὸ ζήτημα τοῦ ποῦς θὰ φροντισεῖ. Τὸ Κράτος, οἱ δήμοι, οἱ κοινότητες ἢ ἢ ἰδιωτικὴ τάχα πρωτοδουλία;

Ὡς τὸ 1912 τὰ νηπιαγωγεία εἶταν ἐπιτελῶς ἀπροσάρτητα, καὶ μόνον μετὰ τὸ 1912 ἰστέλαβε τὸ κρά-

τος, πληρώοντας τους ηγαιαγωγούς, ιδρύοντας έξω ηγαιαγωγεία Ξελληνησμού, ποὺ κι αὐτῶν δόξαλι εἶτανε ἡ συντήρησι, ἔνεκα τῆς γλίσχαρσ συνδρομῆς τοῦ κράτουσ. Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι μόνον ἡ ιδιωτικὴ πρωτοβουλία κ' ἐνεργεία μπορεῖ νὰ προσδεύσει τὸ ηγαιαγωγικὸ ζήτημα.

Ὁ κ. Γληρὸς τόνισε τὴν ἐξίσωσι τῆς μόρφωσι καὶ τῆς μεθοδοσίαισ δασκάλαισ καὶ ηγαιαγωγῶν. Νομίζει ἀκόμα ὅτι ὁ Σύνδρομοσ, προχωρώντασ στὴν πρῶτη, δὴ βρεθεῖ στὴν ἀνάγκη νὰ ἐπιτρατεῖται γιὰ τὴ δουλειά του τὰ τόσα ἀεργα κορίττσια ποὺ ἴτε μποροῦσαν νὰ προσέχουν καὶ, ἀντὶ νὰ περνοῦν τὸν καιρὸ τουσ ἀποκλειστικὰ ἀπορροφημένα ἀπὸ τὸ ναρκωτισμὸ. Ὁ Σύνδρομοσ δὴ ἐγείμει τὸ ἀδικο τῆς ζωῆσ τῶν πολλῶν αὐτῶν κοριττῶν, δίνοντάσ τουσ ἕνα οδοαὸ σκοπό.

Μετὰ τὸν κ. Γληρὸ, ὁ κ. Σβώλοσ ούσισε ἀποχὴ ἀπὸ τὸ ἀνασφάλισμα τοῦ ζητήματοσ τοῦ Ξελληνησμοῦ, γιὰ λόγουσ ποὺ δὲ σμφέρον ἴωσ στὶσ παροῦτεσ ἐθνεῖσ περιστάσει. Ἐπιδοκιμάζει μ' ἐνθουσιασμὸ τὴν περὶ ἐπιτροπῶν ἰδέα τοῦ κ. Γληροῦ, ἀλλὰ βρῖσκει πῶρα πολὺ δόσκολη τὴν ἔρευνα τῆς ζωῆσ τῶν παιδιῶν τῆς ἐργατικῆς τάξει. Ὅσο γιὰ τὴν ἐπιτρατεῖται τῶν κοριττῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων σὸ σκοπὸ τοῦ Σύνδρομο, ποὺ ἀπαιτεῖ ὀλοκληρωτικὴ ἀγοσίωσι, νομίζει ὅτι δᾶποῦχει. Ἀπεναντίασ φρονεῖ πῶσ μόνον ἀπὸ τὴ λαϊκὴ τάξη μπορεῖ νὰ πάρεῖ ὁ Σύνδρομοσ τὰ στοιχεῖα ποὺ τοῦ χρειάζονται γιὰ τὴ συνέχιση τοῦ ἔργου του, κάνοντασ τὴν τάξη αὐτὴ νιώσει ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν καλλιτέρεση τῆσ σιασίσ τῆσ.

Ἀπὸ τὸ Κράτοσ ὁ κ. Σβώλοσ δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσι νὰ ἐπαρκεῖ σὲ ὄλα, φτάνει νὰ εἶναι μόνον ὁ μεγάλωσ διακατοιστήσ τῶν γενικῶν γραμμῶν καθε ζήτηματοσ, γιὰ τὶσ λεπτομέρειεισ τοῦ ὁποῖου δὴ γρῶτισουν ἄλλοι ἀριόδοιοι, δῆμοιο καὶ κοινότητεσ, ἀν μπορέσουν νὰποκτήσουν, κατὰ τὸν κ. Σβ., δικὴ τουσ ἡερωμῆτα, δικὴ τουσ ζωὴ. Ἄν ὅμωσ μείνουν στὴ σιμερῖνὴ τουσ ἄτομη κατᾶσταση, προτιμώτερο νὰ ἐπιδιώξουμε τὴν αὐτονόμησι τοῦ σκολειοῦ.

Καίποιο ἡ δ. Κλεάνθουσ μίλησε γιὰ τὸ ζήτημα πρῶτῶν ἄγγεισ ὁ κ. Γληρὸσ, τοῦ Ξελληνησμοῦ μετὰ τὸ μέσοσ τοῦ ηγαιαγωγείου, ἀγκαλιάζοντασ μετὰ τὸν οἰκτισμὸ τοῦτο τῆσ οἰκτισμοσ καὶ προτεινόντασ τὴ σενεργήσ μετὰ τὰ ἀριόδοια κέντρα, στὴ Μακεδονία, γιὰ τὴν ἰδέα τῆσ ἐξάλωσι τῆσ γλώσσαισ μᾶσ μεσο στὶσ Βουλγᾶρικουσ πληθυσμοῦσ.

Ἡ ἔρευνα τῆσ μελέτησ τῆσ ζωῆσ τῶν παιδιῶν βέλει νὰ εἶναι γενικὴ καὶ ὄχι περὶωρισμένη μόνον στὰ κέντρα τὰ βιομηχανικὰ, γιὰ νὰ χυθεῖ πλατὺ φῶσ ἐπὶ τὸ ζήτημα τὸ ηγαιαγωγικὸ, τὸ βασικὸ ζήτημα, καθὼσ εἶπε.

Δίνει πολλὴ σημασία στὴ συνδρομὴ τοῦ Κράτου ποὺ ὅσο ὑποτένια κὶ ἄν εἶναι, ἔχει τὸ προτέρημα νὰ εἶναι οἰγούρη, καὶ νομίζει ὅτι ἡ Φιλελευθερικὴ Ἐταιρεία πρέπει νὰ κινήθει ἀπὸ τὸ Σύνδρομο, ποὺ δὴ ζητηοῖ ἀπὸ τοῦσ δῆμοιοσ καὶ τὶσ κοινότητεσ νὰ ἰδρῶσουν ηγαιαγωγεία, ὅπου ἡ μητέρα πρόθυμα δὴ στέλνει τὸ ἀνήνοχο παιδὶ τῶν 3 χρόνων, ἀφοῦ καὶ σῆμερα τᾶποχωρῖζεται, στὴν πλουσιώτερη τάξη, ἀφίνοντάσ το στὶσ παιτάδεσ, στὶσ λαϊκώτερεσ ἐργατικῆσ τάξεισ στὴ γειτόνισσα ἡ στὸ δρόμο.

Ὁ κ. Τζούρησ εἶπε λίγα γιὰ τὸ δονοσπο τοῦ σιμε-

ροῦ τοῦλάχιστο ηγαιαγωγείου, γνῶση ποὺ σιμημέτιοσ καίποιο δικῆσ τοῦ ἀντίληψησ μέσα στὸ δημ, σκολειὸ ποὺ τοῦ δόθηκαν παιδιὰ ἀπὸ ηγαιαγωγεία καὶ παιδιὰ ἀπὸ τὰ σπιτία τουσ. Ἄν παρατήρησοσ κάποιο διαφωρά, ἡ διαφωρά αὐτὴ εἶναι ὅτι τὰ ἀπὸ ηγαιαγωγεία ἐρχόμενα παιδιὰ εἶταν γλύαρο κὶ ἀνήνοχα. Κατὰ τὸν κ. Τζούρη, ἄν ἐπάργει ἀνάγκη ηγαιαγωγείου, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι γιὰ τοῦσ ξενόφωνουσ πληθυσμοῦσ, ὅπου ἡ ηγαιαγωγὸσ, ποὺ τὴν ἡέλει ἀρσκειάδα μετὰ εἰδικὴ μόρφωσι γιὰ νᾶχει ζωὴ πνευματικὴ μέσα τῆσ, θᾶντικαταστήσει τὴν ξενόφωνη μητέρα καὶ δὴ δώσει τὸ γλωσσικὸ περιῆνα στὸ παιδὶ ποὺ δὴ τοῦ ἰοιμῖεπει γιὰ τὴν παραπάνω ἀνάπτυξὴ του.

Στὸ τέλος ἡ ἀντιπρόδωροσ κ. Θεοδοωροποῦλοσ ἐπρότεινε κ' ἔργων δεκτὰ ὡσ σιμπερᾶσματᾶ τῆσ οἰκτισμοσ τᾶκόλουθα :

- 1) Νὰ ὀρισθεῖ ἐπιτροπή εἰδικὴ ποὺ δὴ παρακολούθει, δὴ μελετᾶ καὶ δὴ προτείνει ἐνεργείεισ στὸ Σύνδρομο.
- 2) Νὰ ἰδρῶνοῦν τμήματα εἰδικὴ στὶσ ἐπαρχείεισ ὅπου ἐπάρχουν ξενόφωνοιο πληθυσμοιο.
- 3) Εἰδικῶσ γιὰ τὰ βιομηχανικὰ κέντρα σενεργασία μετὰ τὴν Ἐπιτροπή τῆσ ἐργασίαισ τοῦ Σ. Ε. Α. Γ.
- 4) Νὰ γίνεῖ ἰδιαίτερη ἐργασία γιὰ τὴν ἐνίσωρησ τοῦ Διδασκαλείου Νηπαιαγωγῶν.

ΚΛΕΑΡΕΘΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ.— Δυὸ καινούρια Γερμανικὰ βιβλία γιὰ τὸν Μπολσεβικισμὸ.

Ὅταν ἐδῶ καὶ τριάντομη χρόνια οἱ Μπολοσεβικοιο ἔλασσεργᾶνε τὴν ἀστικὴν δημοκρατία τοῦ Κεσέντοκη καὶ τὰ τελευτάια ἔργη τοῦ Τσαρισμοῦ, νομίζανε ὄλοιο οἱ μπορζοῶδεσ, πῶσ ἔοτερο ἀπὸ λίγο χρόνο τὸ νέο καθεστῶσ δὴ ἔπανε νὰ ζεῖ, μὴ μπορῶντασ νὰ ἔρει σὲ πῶρα ἕνα τέτιο γιγάντιο ἔργο, ὅπωσ εἶναι ἡ πραγματοποιήσ τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ πῶσ δὴ νικῖοτανε, μετὰ τὴ βοήθεια τῆσ Ἀντᾶντ, ἀπὸ τοῦσ ἀντιδραστικοῦσ. Μὰ οὔτε τὸ ἕνα σνέβηκε, οὔτε τὸ ἄλλο. Οἱ διάφορεσ στρατιωτικῆσ ἐπιχειρήσεισ τῆσ ρωσικῆσ ἀντίδρασσι καὶ τῆσ Ἀντᾶντικῆσ κεφᾶλοιοκρατίαισ ἀποτύχανε τέλεια ὁ Ντενικὶν, ὁ Κολισᾶκ, ὁ Γούδενιτς, ὁ Βράγγελ, φᾶγανε ἀπὸ τὶσ «μπολοσεβικῆσ ὀρδῆσ» τέτιο ξύλο, ποὺ δὴ τὸ θυμοῦνται ὁ ὄλη τουσ τῆ ζωῆ. Κὶ ἀπὸ τᾶλλο μέρος, τὸ σοβιετικὸ καθεστῶσ δὲν πέθανε ἀκόμα, μόνον του, τὸ ἐναντίο ζεῖ καὶ βασιλεύει. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν παγκόσμια ἰστορία ἐγαρμῶεται πρᾶχτικὰ ὁ σοσιαλισμοσ. Τὶ εἶτανε ἡ μεγάλη γαλλικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1789. ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κοινωνικοπολιτικὰ γεγονότια τῆσ ἰστορίαισ, μαρσοτὰ στὴ ἐπανάσταση τῶν Ρῶσων τοῦ 1917! Βέβαια ὁ Μπολοσεβικισμοσ σιηρῖζεται σὲ μεγάλο μέρος ἀπάνω στὰ ἀνθρωπιστικὰ ἰδανικὰ τοῦ 1789, μὰ ἡ ἀγνή τῆ ἄξια ὀρισῖται κὶ τῆτο, ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ προσπαθεῖ ἕνασ ὀλάκεροσ λαὸσ νὰ πραγματοποιήσει στὴν πρᾶξη, κατὰ τὸν πῶ ὀρσοπαστικὸ τρόπο, τὰ ἰδανικὰ τῶν Γάλλων ἐπᾶσασατῶν.

Βέβαια, ἡ ζωὴ σῆμερα, στὴ Ρωσοία, καθε ἄλλο εἶναι παρὰ παραδειοῖνια. Καὶ πῶσ ὁ λόγουσ; Πρῶτο πρέπει νὰ σκερτεῖ κανεῖσ πῶσ τὸ νέο καθεστῶσ ἐγκαταστήσει κατὰ τὸν ἰεταρο χρόνο ἔνοσ μεγάλωσ

πολέμου, πού είχε προξενήσει και στη Ρωσία λογής καταστροφές. Δεύτερο γράφει ο αποκλεισμός πού κάνει της σοβιετικής Ρωσίας ο αντινατικός ιμπεριαλισμός, και μόλις πρός οργάνωσιν να πάψει και πάλε δὲν ξαίρει κανείς τι θὰ γίνει ἀκόμα. Μὰ ἄς τὴν ἀφήσουν ἐπιτέλους ἡσυχία τὰ ἀστικά κράτη τῆς Εὐρώπης, και ἔπειτα τὰ ξαναλέμε πάλι.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ, πού σήμερα βρίσκεται ὄχι πιά κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ τοῦ πρωσοικοῦ μιλιταρισμοῦ, μὰ κάτω ἀπὸ τὸ βαρύτερο ζυγὸ τῆς ἀνταντικῆς κεφαλαιοκρατίας, παρακολουθεῖ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον και συμπάθεια τὸν παλλημαρσίον ἀγῶνα τῶν Ρώσων προλετάρων. Ἀπόδειξη εἶναι τὰ πολλὰ ἔργα πού βγαίνουν σήμερα στὴ Γερμανία γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία. Ἐνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα και τὰ καλύτερα εἶναι ἕνα βιβλιαράκι μόλις 60 σελίδες τοῦ Ballod, καθηγητῆ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, μὲ τὸν τίτλον «Jowjet — Rustland» (Ἐκδοτικὸ καίσιμημα τῆς «Freiheit», Βερολίνου).

Ὁ συγγραφέας προσπαθεῖ νὰ δώσει σιτοὺς ἀναγνώστες του μιά ἀντικειμενικὴ εἰκόνα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ και βιομηχανικὴ καίσιμημα στὴ σημερῆ Ρωσία. Οἱ σιτισιτικοὶ ἀριθμοὶ πού μᾶς παρουσιάζει ὁ Ballod δὲν εἶναι βέβαια και τόσο ἐνθαρρυντικοὶ γιὰ τοὺς θαυμαστὲς τοῦ Μπολοσεβικομοῦ, μὰ πρέπει κανεὶς νὰ λογαριάσει τὶς μεταπολεμικὲς δυσκολίες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὑποφέρουν σήμερα ὅλοι οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοί, και αὐτοὶ οἱ «σικητὲς» ἀκόμα. Ὁ,τι κάνει τὸν συγγραφέα νὰ φοβᾶται κάπως γιὰ τὸ μέλλον τῆς σοβιετικῆς Ρωσίας, εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ γεγονός πὼς γύρω σιτὸ Λενίν, Τρότσκι και Τοιτοσεβίν βρίσκονται κάμποσοὶ ἀνθρώποι, πού ἠθικά δὲ μοιάζουν διόλον σιτοὺς τρεῖς ἰδρυτὲς τοῦ νέου καθεστωῦτος. Ἐνα εἶδος «ἀδιάλλακτου», ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὑπάρχει φόβος νὰ ξεφτυρώσει μὲ τὸν καιρὸ μιά νέα γραφειοκρατεία, πού μὲ τὰ βίαια και βιαστικά της μέτρα πού δάφτει τὸ μεγάλο ἔργο τῶν τίμιων Μπολοσεβίκων. Ὁ συγγραφέας μᾶς φαίνεται πὼς ἔχει δίκιο. Βέβαια κάποτε χρειάζεται κ' ἡ βία, γιὰ νὰ τραβάει μπροστὰ ὁ κόσμος, — ἔχουμε τόσα παραδείγματα στὴν ἱστορία, — μὰ δὲν πρέπει νὰ γίνουν και ὑπερβολὲς και ἀδικίες, πού ἀντὶ νὰ ὠφελούνε μονάχα δάφτουνε. Καὶ σὲ κάτι ἄλλο ὁ συγγραφέας ἔχει πού δίκιο πρέπει οἱ Μπολοσεβίκοι νὰ πάρουν γιὰ σινεργάτες ἀπὸ τὰ ἄλλα σοσιαλιστικὰ κόμματα, ὅσοις εἶναι ἱκανοὶ και πρᾶθυμοι νὰ τοὺς βοηθήσουν εἰλικρινά στὴν ἀνοικτοὺση τῆς Ρωσίας και στὴν ἴδρυση ἐγὼς πρωτότυπου κομμουνιστικοῦ κράτους.

Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ballod, πού μᾶς μιλάει μὲ ξερούς ἀριθμοὺς, μπορούμε νὰ βγάλουμε τὸ συμπέρασμα, πὼς ὁ Μπολοσεβικισμὸς ἔχει ἀκόμα μπροστὰ του πολλὲς δυσκολίες νὰ νικήσει, μὰ ὁ ἐνθουσιασμὸς κ' ἡ καλὴ θέληση τοῦ Ρωσοικοῦ λαοῦ και τὰ μεγάλα φυσικὰ πλοῦτη τῆς χώρας, θὰ κάνουν μὲ τὸν καιρὸ νὰ πετύχει τὸ ἔργο τῶν Μπολοσεβίκων. Βέβαια, χωρὶς δυσίες δὲ γίνεται καμιά πρόοδο σιτὸν κόσμῳ, και οἱ Μπολοσεβίκοι δείξανε ἴσαμε τῶρα πὼς δὲ φοβοῦνται καμιά δυσία γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ἀψηλὸ τους ἰδανικό.

Ἐνα ἄλλο βιβλίον γιὰ τὸ Μπολοσεβικισμὸ εἶναι τοῦ Hoerschelmann «Person und Gemeinschaft», «Ἀτομὸ και κοινωνία» (ἔκδ. Eugen Diederichs, Jena). Ὁ συγγραφέας δείχνει πὼς ὁ Μπολοσεβικισμὸς εἶναι

μὰ πού ἠθικὴ ἰδεολογία, ὅπως εἶτανε και ὁ ἀρχαῖος Χριστιανισμὸς. Μὰ ἡ σημασία του εἶναι πού ἀνώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πνευματικὰ κινήματα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας. «Ἡ σημερινὴ καίσιμημα δὲ μοιάζει μὲ καμιά ἄλλη περσομένη ἐποχὴ, και χωρίζεται τὴν ἴσαμε τῶρα ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος σὲ δύο βαθιὰ διαφορετικὲς περιόδους. Ἐμεῖς ζοῦμε στὴν ἀρχὴ τῆς δευτέρας, και κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴ μεγάλη και τραγικὴ ἀποψη πρέπει νὰ βλέπουμε τὰ γεγονότα». Καὶ ἄλλου : «Ὁ Μπολοσεβικισμὸς εἶναι μιά μεγάλη πίστη, μιά πίστη στὴν ἐσωτερικὴ δύναμη τοῦ ἀνθρώπου, νὰ πραγματοποιήσει μόνος του, ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, τὸν παράδεισο ἀπάνω στὴ γῆ». Μὰ γιὰ νὰ τὸ καταφέρει αὐτὸ ὁ Μπολοσεβικισμὸς, χρειάζεται πρῶτα νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ μέση διάφορα ἐμπόδια. Ἐνα, τὸ μεγαλύτερο, ἐμπόδιο εἶναι ἡ σημερινὴ «τάξη». Ἐτσι στὴν ἀρχὴ θὰ παρουσιάζεται βέβαια μιά μεγάλη «ἀταξία», ἴσως και ἕνα χάος, ἀπὸ τὸ ὅποιο θίως μιά μέρα θὰ φτυρώσει μιά καινούργια ἀληθινὴ και δίκια τάξη, σάν τὸ φοῖνικα πού πεταίει μιά νέα ζωὴ ἀπὸ τὴ σιτάχη του.

Πού πετυχημένα μᾶς παρασιταίνει ὁ συγγραφέας τὴν ἐννοια τῶν «εργατικῶν συμβουλίων» (σοβιέτ), ἀπάνω σιτὸ ὅποια σιτηρίζεται ὀλάκερο τὸ σιστημα τοῦ Μπολοσεβικομοῦ. Σιτὸ σοβιέτ, σιτὸ «κύτταρον» αὐτὸ τῆς νέας κοινωνίας σινεργάζονται ἀρμονικά τὰ διάφορα ἄτομα ἀναμεταξύ τους. Καὶ καθεὶς κύτταρον πάλε βρίσκεται σὲ στενὴ πνευματικὴ και ἠθικὴ σχέση μὲ τὰ ἄλλα κύτταρα, γιὰ νὰ μὴν ὑποφέρει ὀλάκερο τὸ σῶμα, δηλαδὴ ἡ κοινωνία. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἡ σοβιετικὴ και ἐκτελεστικὴ ἐξουσία δὲν εἶναι ἕνας μοναδικὸς ἀνθρώπος, ὁ μονάρχης, ὅπως σιτὸ ἀπολυταρχικὸ κράτη, ἡ Βουλὴ, ὅπως σιτὸ δημοκρατικὰ, μὰ αὐτὴ ἡ κοινωνία, τὰ ἄτομα. Ἡ θέληση τῆς κοινωνίας βρίσκεται ἀπάνω ἀπὸ τὸ νόμο, ὄχι ὁ νόμος (και πόσοι φορὲς σιτὸ ἀστικά κράτη ὁ νόμος δὲν εἶναι κακὸς και ἀδικος!) ἀπάνω στὴ θέληση τῆς κοινωνίας.

Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Hoerschelmann μαθαίνουμε και τὶς διαφορὲς τοῦ Μπολοσεβικισμοῦ ἀπὸ τὸ λεγόμενον «κρατικὸ σοσιαλισμὸς», πού οἱ «σοσιαλιστὲς τῆς πλειοψηφίας» τῆς γερμανικῆς δημοκρατίας θέλουν νὰ τὸν πραγματοποιήσουν στὴ χώρα τους.

Διαβάσαμε διάφορα ἔργα γιὰ τὸν Μπολοσεβικισμὸ. μὰ νομίζουμε πὼς σὲ κανένα ἄλλο δὲν ἀποδείχτηκε μὲ τόση ἐπιτυχία, σάν ἐδῶ, πὼς ὁ Μπολοσεβικισμὸς εἶναι μιά μεγάλη ἠθικὴ δύναμη, μπροστὰ στὴν ὅποια μιά μέρα θὰ ὑποχωρήσει κάθε ἄλλη ἰδεολογία τῆς ἀρχαίας και τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ἡ ἀνθρωπότητα θαρρέθηκε πιά τὰ παλιὰ κοινωνικὰ σιστηματα, πού ὅλο και περισσότερο τὴ ρήχνουν σιτὸ χάος. Ὁ κόσμος διψάει και φωνάζει γιὰ μιά νέα ταχτοποίηση τῆς κοινωνίας, στὴν ὅποια ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη και ἡ λευτεριά δὲ θὰ εἶναι πιά μονάχα κούφια λόγια :

Ein Schrei geht durch die Welt — ein wirklicher Schrei! — λέει ὁ συγγραφέας σιτὸ τέλος τοῦ βιβλίου του.

Εἶναι τὸ μόνγκριαμα τοῦ «Γήταρον» τοῦ Ρήγα Γκόλφη μας.